

Komplexa problem, lokala lösningar

En kartläggning av samverkansarbetet inom Malmö stads
Områdesprogram

Abstract

Collaboration between vastly different actors within society is often considered as the only viable solution to complex social problems. This thesis explores the concept of collaboration by examining the structure of a municipal area development initiative that is underpinned by numerous collaborative projects. By viewing the program as a solution to a complex problem, the study scrutinize what kind of problem the solution is based upon. Carol Bacchi's policy analysis method form the basis of the analytical tool that is being used to investigate the connections between perceived problems and solutions in-depth. Interviews with accountable civil servants and collaborative partners reveal a rich picture of perceived problem pictures, or problem representations, and ideas of collaboration as an exigency. As an answer to Bacchi's question "What's the problem represented to be?", the study reveals that the ideas of social problems are closely linked to physical structures in the neighborhood. The analysis indicates that the quintessence of the problem that collaboration is addressing is the municipality's lack of engagement with the citizens. The program appears to be organized around the idea that non-municipal actors have better conditions to interact with the citizens in order to gain influence and legitimacy to the area development projects.

Nyckelord: samverkan, problemrepresentationer, governmentality, områdes-
utveckling, civilsamhälle

Antal ord: 19 995

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	1
1.2 Forskningsöversikt och studiens relevans.....	2
1.3 Malmö stads Områdesprogram	3
1.4 Studiens disposition	4
2 Teori	5
2.1 Governmentalitybegreppets ursprung.....	5
2.2 Governmentalityteorins komponenter	7
2.2.1 Diskurs och handlingar	7
2.2.2 Maktdimensioner	8
2.2.3 Styrningsrationaliteter i modern politisk styrning	9
2.3 Problematiseringar som analysverktyg.....	10
3 Metod	11
3.1 Urval	11
3.2 Problembildernas roll i studien	13
3.2.1 What's the Problem Represented to be?.....	13
3.3 Intervjuguidens utformning	15
3.4 Avvägningar.....	18
4 Analys	19
4.1 Malmö stad.....	19
4.1.1 Problembilder.....	19
4.1.2 Logiken bakom den presenterade lösningen.....	22
4.2 Den offentliga sektorn.....	32
4.2.1 Problembilder.....	32
4.2.2 Logiken bakom den presenterade lösningen.....	34
4.3 Näringslivsaktörer.....	37
4.3.1 Problembilder.....	37
4.3.2 Logiken bakom den presenterade lösningen.....	39
4.4 Civilsamhällesorganisationer	41
4.4.1 Problembilder.....	41
4.4.2 Logiken bakom den presenterade lösningen.....	43
5 Summering och slutsatser	46
6 Referenser	50

1 Inledning

De växande sociala klyftorna omtalas både i svensk kontext och utifrån Malmö som stad. Sedan början av 1990-talet har klyftorna i Sverige vuxit i en högre takt än i andra länder i väst (Ergon, 2014). I Malmö har de mest välbärgade hushållen sedan 1990-talets början blivit rikare medan de fattigaste hushållen blivit fattigare i absolut mening (Kommission för ett socialt hållbart Malmö, 2013: 46). Den här typen av problem är så komplexa att ingen tycks kunna lösa dem. Åtminstone inte på egen hand.

I februari 2010 föreslår Ilmar Reepalu, kommunstyrelsens ordförande i Malmö stad, att ett antal Områdesprogram ska etableras i syfte att bemöta ojämlikheten i hälsa och välfärd mellan olika grupper av befolkningen och områden. Reepalu lyfter fram lokala aktörer som föreningar, fastighetsägare, företagare, övriga myndigheter och invånare som viktiga resurser som bör mobiliseras (Reepalu, 2010). Områdesprogrammet blev sålunda arenan för samordningen av dessa aktörer som också skulle leda riktningen för genomförandet av arbetet. I yttrandet fastslås det att områdena präglas av höga omflyttningar, bidragsberoende, låga skolresultat samt arbetslöshet och därför kräver utvecklingsbehoven i dessa stadsdelar speciell uppmärksamhet (ibid). Varför uppmanar den politiska ledningen olika aktörer till att samordna sig för att möta problem med ojämlik hälsa och välfärd i staden?

Idén om tvärsektionell samverkan som en lösning på komplexa problem är vedertagen i modern politisk styrning som går bortom Malmö stad. Men exakt vad bottnar den komplexa problembilden i som formar välfärdssatsningen till en plattform för samverkan? Denna studie ämnar att blottlägga upplevda behov och problembilder utifrån sammanlagt sju intervjuer med kommunens ansvariga samordnare samt aktörer inom den offentliga sektorn, näringslivet och civilsamhällessektorn. Varför vilar välfärdssatsningen på samverkansformer i så stor utsträckning? Vad har föranlett den vedertagna uppfattningen om att det är kommunens ansvar att mobilisera aktörer med ansvarsområden som sträcker sig bortom kommunens uppdrag?

1.1 Syfte och frågeställning

Studiens ambition är att ge en ingående bild av idén om tvärsektoriell samverkan som en nödvändig arbetsmetod. Syftet är att utforska samverkansbegreppet och att synliggöra härkomsten av styrningslogiken som inkluderar samverkan med externa aktörer. Uppsatsens mål är att på ett verklighetstroget sätt skildra hur aktörernas upplevelser av behov och lösningar speglas i det operativa arbetet inom

Malmö stads Områdesprogram. Studien tar sin utgångspunkt i följande forskningsfråga: *Hur förhåller sig samverkan som arbetsmetod gentemot de problembilder som artikuleras i arbetet med Malmö stads Områdesprogram?*

1.2 Forskningsöversikt och studiens relevans

Samverkan beskrivs ofta som ett arbetssätt för att uppnå mål som inte vore möjliga att uppnå hos en organisation på egen hand (Bartley & Ericson, 2014; Danermark & Kullberg, 1999). ”Samverkan inom offentlig förvaltning ses ofta som nödvändig för att lösa svåra problem som politik och förvaltning ställs inför” lyder en beskrivning av ett pågående forskningsprojekt om styrning genom samverkan (Statsvetenskapliga institutionen, 2015). En stor andel av litteraturen tenderar att hålla fokus på samverkansarbetet i sig snarare än effekterna av samverkansarbete (Wiklund, 2007). Johansson kallar samverkan för ”en rationaliserad myt” som okritiskt antas medföra en rationell effektivitet i arbetet och påtalar även diskrepansen mellan utgångspunkten i samverkan som en idé och de effekter som det praktiska samverkansarbetet utmynnar i (2011: 219). Intentionen med denna studie är att ge en kompletterande bild av idén om samverkan som en vedertagen lösning inom offentlig sektor och att samtidigt ge en inblick i det praktiska arbetet som idéerna gett upphov till.

Samverkan framstår alltså ofta som ett tillvägagångssätt för att lösa svåra eller komplexa problem. På nationell nivå under våren 2005 presenterades *Storstad i rörelse*, ett slutbetänkande av utredningen om utvärdering av lokala utvecklingsavtal i Sveriges storstäder. De lokala utvecklingsavtalen, som var en del av *Storstadssatsningen*, upprättades i syfte att motverka den ökande sociala och etniska segregationen i storstäderna som började synliggöras i början av 1990-talet. I utredningen drogs slutsatsen av såväl forskare som utvärderare att den övergripande målsättningen att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen var alldeles för ambitiös för att uppfyllas givet de förutsättningar som fanns på den lokala nivån (SOU 2005: 29). Målsättningen var för ambitiös eftersom problemen upplevdes vara för komplexa. Bilden av ”den sociala problematiken” som ett mångfacetterat problem gav upphov till rekommendationer om att det fortsatta arbetet bör vara lokalt förankrat hos olika aktörer med olika expertis (ibid). Här ser vi liknande tankegångar som hos de som Reepalu yttrat om Malmö stads områdesprogram vad gäller den lokala förankringen.

Schierup har undersökt förändringarna inom den svenska välfärdsmodellen under åren 1975-2005 och vilken inverkan de senare modellerna haft på den segregation som synliggjorts och växt fram sedan 1990-talet. Det som skett på en organisatorisk nivå är en påtaglig delegering av ansvaret för välfärdstjänsterna från den offentliga sektorn till aktörer inom både den idéburna sektorn och näringslivet (Schierup, 2010). Steget mellan problemet som identifierats och lösning blir därmed ett inkluderande av civilsamhällets och näringslivets aktörer i

policys som ämnar bemöta ”social problematik”. Forsell m.fl. har studerat det politiska samverkanskravet utifrån en lokal nivå i Malmö och drar nytta av garbage can-modellen för att visa på hur det i praktiken leder till otaliga projekt. Projekten skapas utifrån en ”lösning söker problem”-logik där tidigare projekt skapar nya och agerar således uppsamlingsplats för samverkanskravet där de lokala problemen måste anpassa sig till projektformen (Forsell et al, 2013). Projekten kan således förstås som effekter utav kravet på samverkan. Fred beskriver en pågående projektifiering i svenska kommuner och menar att dessa ”porösa” och temporära verksamheter jämte stadigvarande och ordinarie verksamheter måste granskas närmare eftersom de förstnämnda verksamheterna har en påtaglig inverkan på medarbetarnas kompetens, hur verksamheten organiseras och kommunernas självbild i stort (Fred, 2015). Min studie, som tar avstamp i en temporär verksamhet, kommer att ge en bredare bild kring hur en sådan organiserats och varför. Dock fokuserar studien på effekterna som uppstår till följd av idén om problemen som samverkan ämnar lösa, snarare än projektfenomenet i sig.

Sammanfattningsvis kommer studien att ge en kompletterande bild av samverkan som idé, den komplexa problembilden som orsakar det upplevda behovet av samverkan, delegeringen av ansvar hos kommunen som involveringen av andra aktörer medför samt dess påverkan av organiseringen av den temporära välfärdssatsningen.

1.3 Malmö stads Områdesprogram

År 2010 sattes Malmö stad Områdesprogram i utvalda stadsdelar i ett försök att minska de sociala klyftorna i staden. I Seved, Lindängen, Holma och Kroksbäck, Herrgården samt Segevång gjordes små punktinsatser i samarbete med aktörer där de flesta hade en lokal förankring i de olika stadsdelarna. Syftet med områdesprogrammet var att förbättra levnadsvillkoren, öka tryggheten och skapa fler arbetstillfällen i de stadsdelar där välfärden är som lägst, vilket går i linje med kommunens vision om att skapa en socialt hållbar stad som är trygg och bra att leva, bo och arbeta i (Stadskontoret, 2015). Med hjälp av krafter från olika sektorer och medborgare ämnade områdesprogrammet främja bland annat trygghet och integration mellan medborgare i olika delar av staden för att på så vis bygga en socialt hållbar stad. Staden står dock inför en utmaning i och med en ökad andel hushåll med låginkomst eller ekonomiskt bistånd i staden (Kommission för ett socialt hållbart Malmö, 2013) och frågan är om områdesprogrammen har kunnat bromsa denna utveckling. Områdesprogrammet sträckte sig över en femårsperiod och avslutades i december 2015.

1.4 Studiens disposition

I följande kapitel presenteras det teoretiska ramverket med en redogörelse för dess ursprung och komponenter. I kapitel 3 beskrivs sättet som det teoretiska ramverket omsätts till praktik genom metodologin. Vidare följer en redogörelse av det valda analysmaterialet och avvägningar som gjorts i genomförandet av studien. I kapitel 4 presenteras och analyseras intervju svaren som kategoriserats utifrån vilken sektor som organisationsrepresentanten tillhör. Analyskapitlet avslutas med en diskussion som mynnar ut i slutsatser kring hur samverkan förhåller sig som arbetsmetod gentemot de problembilder som artikuleras i arbetet med Områdesprogrammet.

2 Teori

Det teoretiska ramverket som ligger till grund för en governmentalityanalys ska förstås som en analytisk verktygslåda som kan användas i ett explorativt syfte snarare än för att verifiera eller falsifiera olika samhällsfenomen (Walters, 2012). Uppsatsens teoretiska ramverk fungerar sålunda som en verktygslåda, anpassad efter fallstudiens specifika kontext, där analysverktygen blivit utvalda därefter. Diskursanalysens karaktär innebär att det inte är helt enkelt att skilja på teori och metod då dessa är tätt sammanflätade (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Det teoretiska ramverket beskriver helt enkelt premisserna som uppsatsens metodologi vilar på, vilket innebär att teori- och metodavsnitten i denna uppsats i mångt och mycket hänger samman.

I detta kapitel redogör jag först för governmentalitybegreppets ursprung för att ge läsaren en generell förståelse av den mycket centrala komponent som governmentalitybegreppet är inom det teoretiska ramverket. Sedan presenteras de utvalda beståndsdelarna inom det teoretiska ramverket och avslutningsvis redogör jag för hur governmentalityteorin kan tillämpas genom problematiseringar.

2.1 Governmentalitybegreppets ursprung

Governmentalitybegreppet består av två termer som är sammansmälta, *gouverner* och *mentalité*, innefattandes en bred definition av politisk styrning (Lemke, 2002). Begreppet omfattar mentaliteter både hos som de som styr och hos dem som blir styrda. Governmentalitytankarna, eller governmentalityteorin som jag kommer att benämna detta teoretiska ramverk, är rotad i socialkonstruktivismen där språket är den främsta analysenheten då språket antas skapa nya handlingsutrymmen för styrning (Hall, 2012; Rose et al, 2006).

Foucault identifierade en ny begynnelsepunkt i tankesättet kring styrning hos beslutsfattare under 1700-talet i Europa och menar att det var en *governmentality* som då började få fäste, bland annat genom en ny syn på utövandet av politisk styrning och maktutövningen därigenom (Gordon, 1991: 8-9). En möjlig förklaring till denna förändrade styrningsmentalitet är en annorlunda världsbild där synen på politisk styrning blir mer autonom, snarare än underordnad en kosmos-teologisk världsordning (ibid). Den förändrade världsbilden kan på så vis ha medfört en förändring i handlingsutrymmet hos beslutsfattarna när de inte längre såg sig vara underordnade övre makter i samma utsträckning som tidigare.

...what I would like to undertake is something which I would term a history of 'governmentality'. By this word I mean three things:

1. *The ensemble formed by the institutions, procedures, analyses and reflections, the calculations and tactics that allow the exercise of this very specific albeit complex form of power, which has its target population, as its principal form of knowledge political economy, and as its essential technical means apparatuses of security.*
2. *The tendency which, over a long period and throughout the West, has steadily led towards the pre-eminence over all other forms (sovereignty, discipline, etc.) of this type of power which may be termed government, resulting, on one hand, in the formation of a whole series of specific governmental apparatuses, and, on the other, in the development of a whole complex of savoirs.*
3. *The process, or rather the result of the process, through which the state of justice of the Middle Ages, transformed into the administrative state during the fifteenth and sixteenth centuries, gradually becomes 'governmentalized'.*

(Foucault 1991: 102-103)

Detta utdrag från en av Michel Foucaults föreläsningar år 1978, där han beskriver sin definition av governmentalitybegreppet, utgör startpunkten för den uppsjö av tolkningar som legat till grund för studier som rör olika former av politisk styrning. Utifrån detta utdrag kan governmentalitybegreppet sägas innefatta ett brett maktperspektiv utifrån den politiska styrelsens form, verktyg för styrning samt innehåll. Institutionerna, processerna och tankebanorna som bäddar för strategierna och styrningsteknologierna kan ses som delar av en helhet som utgör den komplexa formen av maktutövande som Foucault ägnat sig åt att beskriva.

Den andra punkten i utdraget ovan visar på begreppets tudelning som fångar in två slags processer. Den ena typen av process handlar om styrningssätten eller styrningsteknologierna (government) inom statsapparaten och den andra om *les savoirs*, vetandet som lägger en grund till styrningsmentaliteter hos aktörerna. För att nå en större förståelse för styrningsteknologierna som råder och vad dessa medför, måste en analys av en politiska rationaliteten som styrningen är baserad på göras (Lemke, 2002). Det är dessa två typer av processer som bildar det sammansmälta begreppet *governmentality* och därmed den tidigare nämnda breda definition av styrning. Begreppet innefattar med andra ord både viljan att styra och att göra verkligheten styrbar och därigenom även en styrning av medborgares "mentaliteter" där styrningen har en inverkan på deras identiteter och erfarenheter – det vill säga styrningens påverkan på den subjektiva verklighetsuppfattningen hos gemene man (Hall, 2012: 110). Foucault har visat på styrningens påverkan på individens identitet, erfarenheter och subjektiva självbild genom sina historiska studier om hur bilden av mentalsjukdomar, kriminalitet och

sexualitet utvecklats genom tiderna¹. Foucault gör en närmare granskning av premisserna som normerna vilar på för att synliggöra de underförstådda meningarna kring det som avviker från normen. Governmentalityperspektivet möjliggör en mer komplex analys av politisk styrning som inbegriper inte enbart statsapparatusens utformning och dess befogenheter utan även hur styrsystemet leder och kontrollerar individer (Lemke, 2002). Detta teoretiska ramverk ruskar om vedertagen styrningslogik för att visa på vilka implicita antaganden styrningen vilar på. Jag kommer att fokusera på den ena delen av governmentalitybegreppet som handlar om mentaliteten hos de som styr då uppsatsens syfte är att synliggöra härkomsten av styrningslogiken som inkluderar samverkan. Effekter i termer av självbild hos medborgare eller subjektifieringsprocesser är således inte inkluderade i studiens teoretiska ramverk.

2.2 Governmentalityteorins komponenter

I typisk socialkonstruktivistisk anda utgår governmentalityteorin från språket som det centrala verktyget för att göra verkligheten styrbar (Hall, 2012). Governmentalirstudier förutsätter överlag diskursens roll som möjliggörare och upprätthållare av handlingsutrymme hos olika aktörer. Valet av teori och metod i denna uppsats går i linje med Howarts beskrivning av governmentalityanalysens uppdrag – ”...att förklara vilka krafter, vilken ’logik av makt och dominans’ som medfört att vissa institutionella möjligheter existerar och utestänger andra alternativ” (citerad av Wagenaar, 2011: 118, min översättning). Genom detta teoretiska ramverk kommer jag att kunna synliggöra den rådande diskursen för att identifiera styrningslogiken som Malmö stads områdesprogram bygger på.

2.2.1 Diskurs och handlingar

Det råder olika uppfattningar kring huruvida det är diskurs eller icke-diskursiva handlingar som är den primära analysenheten. Icke-diskursiva handlingar, *practices*, ska i detta sammanhang förstås som processer, strategier och styrningsteknologier, det vill säga aktiviteter (Wagenaar, 2011: 117ff) som diskursens verklighetsbeskrivning gett upphov till. Då diskursen skapas och reproduceras ständigt och dessa sociala begrepp blir förverkligade genom att de uttrycks och upprepas, så interagerar den upplevda verkligheten och det sätt som verkligheten beskrivs (Hall 2012: 109). Att separera diskurs från handling kan därför bli lika komplicerat som att klargöra huruvida hönan eller ägget kom först. Ett sätt att hantera denna svårighet är att sammanföra handlingar och diskurs till

¹ Se exempelvis *Naissance de la clinique – une archéologie du regard médical* (1963), *Surveiller et punir* (1975) och *Histoire de la sexualité* (1976-1984) som rör ovannämnda teman.

ett övergripande koncept: *Dispositif*. Begreppet innefattar diskurser, institutioner, arkitektoniska former, lagar, administrativa åtgärder, föreskrivande beslut, vetenskapliga redogörelser, filosofiska, moraliska samt filantropiska satser och utgör en heterogen ensemble som detta begrepp skapar ett samlande begrepp kring (Foucault, 1977). De olika komponenterna inom *le dispositif* påverkar varandra genom att ständigt komma till uttryck och att återskapas. Ett exempel på detta kan handla om lagars påverkan på administrativa åtgärder och institutioner eller vice versa och därmed ge avtryck i diskursen och vårt förhållningssätt gentemot ett visst fenomen. En policyutformning kan bidra att skapa en verklighet genom att den anger en viss riktning kring hur vi ska uppfatta ett visst tillvägagångssätt som den uttrycker. Det ligger styrningsteknologier inbäddade i beskrivningen av strategin eller den operativa verksamheten som aktörerna rättar sig efter. Det blir nästintill omöjligt att identifiera linjära samband bland komponenterna utan det är flera processer som pågår samtidigt och påverkar varandra.

2.2.2 Maktdimensioner

Governmentalitystudier iakttar maktutövande som inget annat än ett självklart element i samhället och att sätten det yttrar sig på är i behov av ansenliga analyser (Dean, 2010). Utifrån governmentalityperspektivet sträcker sig sätten att styra bortom statens roll och detta perspektiv innefattar således en bred bild av hur maktutövning kan gå till där flera aktörer än de med reell politisk beslutsfattarmakt är inkluderade. Dock ska det understrykas att governmentalityperspektivet utforskar både medvetna och icke-medvetna styrningsteknologier som kan ge upphov till avsedda såväl som icke-avsedda effekter. Således tar governmentalityteorin i beaktan att aktörerna inte alltid är fullt medvetna om vilka effekter styrningsteknologierna ger upphov till och att den politiska styrningen kan ske på ett omedvetet plan.

Maktbegreppet ska dock inte i det här fallet förstås som något repressivt eller förtryckande. Foucault definierar makt utifrån ett desto mer ”positivt” perspektiv (Wagenaar, 2011: 111) eller åtminstone som möjliggörande snarare än begränsande (Hall, 2012: 112). Makten kan förstås som en skapare av kunskap, sociala kategorier, relationer och identiteter hos människan och detta är ett av tre centrala resonemang kring makt som Wagenaar lyfter fram som hörnstenar inom governmentalityperspektivet (Wagenaar, 2011: 111). Den andra hörnstenen handlar om maktens härkomst. Makten kommer inte ovanifrån, exempelvis utifrån ett samhällssystem, utan skapas i och av vardagsinteraktionen mellan människor, olika yrkesroller och förvaltningar i det moderna och liberala samhället (Ibid: 121). Makten är utspridd bland flera aktörer som utvecklar och upprätthåller makt på samma gång och således är det inte *en* aktör eller struktur som kan tillskrivas rollen som ensam makthavare. Makten upprätthålls och reproduceras i den dagliga diskursen. Den tredje hörnstenen om makt som Wagenaar lyfter fram är förnekandet av att neutral och ickepolitisk kunskap existerar – kunskap ska istället

förstås som en produkt av och en kanal för maktutövning (ibid). I denna tes ryms på så vis ett skäl till att styrningsrationaliteten hos just neoliberal diskurs inte sällan utforskas utifrån ett governmentalityperspektiv. Den neoliberal diskursen tenderar att avpolitisera politikområden.

2.2.3 Styrningsrationaliteter i modern politisk styrning

Governmentalityanalyser av neoliberal diskurs behöver inte huvudsakligen förstås som en ideologikritik utan det teoretiska ramverket kan även användas som en granskning av förgivet tagna premisser som nutida, därigenom neoliberal, politisk styrning vilar på. I denna studie kommer governmentalityteorin att användas i syfte att synliggöra premisserna som nutida politisk styrning vilar på.

Den neoliberal diskursen kan förstås som ett nästintill naturligt inslag i dagens samhälle till den grad att vi glömmer bort delarna som är socialt konstruerade, däribland marknaden och hur den är medskapande i vår verklighetsuppfattning. Förhållningssättet till makt inom detta teoretiska ramverk synliggör det aktiva politiska draget i försöken att forma samhället till att likna en marknad och därigenom få de offentliga organisationerna att framträda som konkurrenter på denna marknad (Hall 2012: 112). Governmentalityteorin kan helt enkelt vara en hjälp att blottlägga aktiva politiska drag som framställs som naturliga och nästintill osynliga. Lemke menar att governmentalityanalyserna inte enbart är viktiga för att avgöra huruvida neoliberal rationalitet är en överensstämmande eller lämplig representation av samhället utan också för att påvisa hur diskursen inom ideologin bidrar till att skapa vad Foucault kallar *politics of truth* (Lemke, 2002). I Foucaults världsbild har sanning ingen oberoende epistemologisk status, utan det som framställs som en sanning är snarare en manifestation av en tolkning som vunnit en maktkamp mellan flera diskurser (Wagenaar, 2011: 120). ”Sanningen” lyckas få fäste i vår världsbild och blir så pass vedertagen att den inte problematiseras eller ifrågasätts. Nya begrepp och koncept konstrueras och blir komponenter av *politics of truth* som den politiska styrningen med dess regleringar och interventioner grundar sig på (Lemke, 2002).

Ett annat skäl till att just neoliberalismen varit föremål för governmentalityanalys är att det teoretiska ramverket lyckas synliggöra paradoxen i att ideologins värnande om individuell frihet faktiskt innebär ökad politisk styrning snarare än ett styrningssätt som går i linje med idealet om att begränsa interventioner som inkräktar på individens frihet. Foucaults analyser av neoliberal styrningslogik har påvisat att den så kallade reträtten av staten istället inneburit en förlängning av styrning där neoliberalism inte innebär en inskränkning av politik utan har omvandlat politikområden på ett sätt som får dem att framstå som naturliga och opolitiska (Lemke, 2002). Avpolitiseringsen av olika områden betyder inte att den politiska styrningen upphört utan att det istället är diskursen och förhållningssättet som bidragit till uppfattningen av ett område som naturligt

eller vedertaget snarare än något som vilar på politiska beslut och en viss politisk riktning.

Governmentalityanalyser är inte nödvändigtvis begränsade till en analys av typiska politiska aktörer såsom stater eller regeringar utan politisk makt kan studeras i en bredare kontext där stater utgör enbart en del av styrningen (Rose & Miller, 1992). Civilsamhällesorganisationer eller näringslivsaktörer är exempel på ”ickepolitiska” aktörer som har inverkan på *le dispositif* och utgör en del av den politiska styrningen. Förflyttningen från formella till informella styrningssätt har dessutom inneburit förändrade relationer mellan civilsamhället och statsapparaten där civilsamhällesaktörer såsom NGO:s fått mer inflytande i den politiska sfären (Lemke, 2002). Dessa aktörer kan beröra, påverka eller upprätthålla policys eller andra styrningsteknologier och därför blir dessa aktörer relevanta i en governmentalityanalys för att ge en bredare bild av den politiska styrningen.

2.3 Problematiseringar som analysverktyg

För att kunna granska och synliggöra olika styrningsteknologier och maktdimensioner utifrån ett governmentalityperspektiv kan studier av problematiseringar vara ett tillvägagångssätt. Genom att studera *le dispositif*, det vill säga diskurser, institutioner, lagar, föreskrivande beslut eller andra icke-diskursiva handlingar, kan vi se spår av aktörens förhållningssätt gentemot ett fenomen. Problematiseringar utgör en del av Foucaults analysmetod där syftet är att förstå hur något är analyserat, klassificerat, ifrågasatt och reglerat utifrån olika tidsperioder eller vid vissa skeden (Bacchi 2012: 1). På så vis fungerar problematiseringen som en indikator på hur ett fenomen upplevs av aktören. Foucault har även analyserat problematiseringar genom att spåra en historisk tvåstegsprocess – hur och varför något blir ett upplevt problem samt hur något blir format som ett särskilt objekt (Ibid). Genom att synliggöra problembilden hos aktörerna kan vi nå en djupare förståelse kring vilka antaganden som en styrningsrationalitet vilar på. Termerna och begreppen som finns inbäddade i strategierna formar sättet att tänka kring ett visst område och möjliggör på så vis handlingar som ingår i genomförandet av satsningarna inom programmen.

I nästa kapitel ska jag beskriva hur diskursanalysen ska genomföras för att synliggöra problembilderna och därigenom hur denna ligger till grund för styrningsrationaliteten som aktörerna som arbetar utifrån inom Malmö stads områdesprogram. Vilka problembilder framträder utifrån rådande *dispositif* och hur förhåller sig samverkan som en lösning gentemot dessa?

3 Metod

Det övergripande temat i detta kapitel handlar om hur jag gått tillväga för att omsätta det teoretiska ramverket till praktik för att kunna bearbeta forskningsfrågan. Bacchis analysverktyg bygger på Foucaults sätt att arbeta med problematiseringar och genomsyrar samtliga steg i metodologin som ligger till grund för denna studie. Analysverktyget omsätter med andra ord governmentalityteorin till metod. I detta avsnitt beskriver jag hur det teoretiska ramverket inkorporeras i det metodologiska analysverktyget, mina tillvägagångssätt samt analysmaterialet. Kapitlet avslutas med en diskussion kring min förståelse av detta fall samt hur jag förhåller mig till risken för att min hållning gentemot fallet blir subjektiv.

3.1 Urval

Ball menar att dagens nätverksliknande strukturer inom politiken där representanter från civilsamhället och näringslivet är inkluderade försvårar arbetet med att spåra händelser, influenser och beslutsfattande inom policyprocesserna, i jämförelse med fall där aktörerna med politiskt mandat är inordnade i ett mer traditionellt hierarkiska system (2010). Det blir med andra ord svårt att avgöra vilka analysenheter som ska inkluderas för att ge en fullgod analys som innefattar aktörer med inflytande i processerna. Likväl lyfter governmentalityteorin fram en bredare skara aktörer som relevanta analysenheter och i fallet med Områdesprogrammet, som genomsyras av samverkan med externa aktörer, är det nästintill oundvikligt att genomföra en analys som involverar dessa aktörer. Eftersom analysen ska involvera samverkansaktörer och dessutom ska avspegla *det operativa arbetet* som bedrivs av både kommunen och samverkanspartners inom Områdesprogrammet, beslutar jag att genomföra djupintervjuer istället för att analysera styrdokument. Styrdokumentet riskerar att vara skrivna för och av enbart Malmö stad och dessutom finns det en risk att dokumenten endast agerar hyllvärmare som bara delvis speglar det praktiska arbetet inom programmet. Genom intervjuerna får jag en chans att konkretisera de diffusa uttrycken i dokumenten och dessutom får jag ta del av en beskrivning av intervjupersonernas *handlingar* och därmed ett komplement till diskursen – med andra ord ännu en komponent som *le dispositif* utgör. För att nå den lokala kunskapen hos de som arbetar med områdesprogrammen måste jag gå bortom det som beskrivs i strategidokument för att kunna uppnå syftet att på ett verklighetstroget sätt skildra

hur aktörernas uppfattningar kring behov och lösningar speglas i det operativa arbetet.

I en text om Områdesprogrammet beskrivs tjänstemännen på förvaltningsnivå som haft det samordnande uppdraget för Områdesprogrammen på följande vis:

Områdeskoordinatören ansvarar för den lokala samordningen av arbetet och för att, utifrån Områdesprogrammet, driva, initiera och stimulera olika aktörer att vara för sig och tillsammans bidra till områdets utveckling.

(Malmö stad, 2015: 4)

Jag kontaktade samtliga områdeskoordinatorer som varit de centrala samordnarna för Områdesprogrammet från kommunens sida och tycks vara de tjänstemän som är mest insatta i hur programmet styrs genom sin utformning samt är de som är i kontakt med de olika aktörer som bidrar till områdets utveckling. Jag kontaktade även en av de centrala samordnarna från Stadskontoret som arbetat tillsammans med områdeskoordinatorerna för att få ta del av en mer övergripande bild av samtliga fem Områdesprogram samt de politiska direktiven då hen befinner sig närmare den politiska nivån.

Jag bad samtliga koordinatorer att lista samverkanspartners för att på så vis kunna skicka ut förfrågningar. Det var endast två av fem koordinatorer som återkom med listor över mail, vilket kan antyda om en dålig uppfattning om exakt vilka aktörer det samverkats med alternativt att det var en besvärlig uppgift jag bad om. Jag utnyttjade även listan över mottagare till inbjudan för Slutkonferensen för att kunna skicka ut fler förfrågningar och skickade slutligen ut 25 stycken till olika samverkanspartners med en så jämn fördelning som möjligt över de fem stadsdelarna samt sektorstillhörighet. En organisation tackade uttryckligen nej och elva förfrågningar accepterades. Slutligen hade jag sju intervjuer inbokade med totalt nitton personer. Mallen för förfrågningen finns bifogad som bilaga. I slutet av detta avsnitt kommer jag att förklara varför jag valde att genomföra så pass många djupintervjuer istället för att skapa fokusgrupper. I analysavsnittet finns en mer detaljerad beskrivning av sammansättningen intervjupersoner, organisationer samt i vilket eller vilka Områdesprogram de verkar.

Under en slutkonferens för Områdesprogrammet i december 2015 fick jag kontakt med en person som kunde delge en lista över medverkande organisationer inom *en* av satsningarna inom Områdesprogrammet. Där listades hela 49 organisationer, vilket vittnar om att jag lyckats kontakta och intervjua endast en bråkdel av alla samverkansaktörer. Det talar för att studien ger en begränsad, men likväl djupgående, bild som har tonvikt på Områdeskoordinatorernas perspektiv.

Mitt analysmaterial inkluderar representanter från statliga myndigheter, näringsliv och civilsamhällesorganisationer som varit involverade i Malmö stads områdesprogram. Materialet ger en bredare bild som går bortom ”cockpitperspektivet”, på de med exekutiv politisk makt, och ger en fylligare beskrivning av praktiken inom Områdesprogrammet. Inför intervjuerna tog jag del av beslut, handlingsplaner, strategidokument, delårsavstämningar, utvärderingar

och annat skriftligt material som berör Områdesprogrammet i syfte att kunna ställa mer djupgående frågor till intervjupersonerna.

3.2 Problembildernas roll i studien

Studien har en deskriptiv ambition som går i samklang med den hermeneutiska skolan. Uppsatsen utgår från tesen att en problembild färgar aktörernas världsbild och därmed deras argument samt i förlängningen även utformningen av policy. Ett sätt att utveckla en djupare förståelse kring hur styrning fungerar är att sätta aktörernas grundläggande antaganden om ett visst politik- eller problemområde i fokus. Nikolas Rose har sammanfattat relationen mellan policy och problematisering på följande vis:

If, for example imprisonment, marketization, community care are seen as answers, to what are they answers? And, in reconstructing the problematizations which accord them intelligibility as answers, these grounds become visible, their limits and presuppositions are opened for interrogation in new ways.

(Rose, 1999: 58)

Genom att betrakta en policy som en lösning på ett problem kan vi göra en grundligare granskning av vad det är för problem som ligger till grund för lösningen som policyn utgör. Carol Bacchis policyanalyser utgår från de grundläggande antaganden som bäddar för problematiseringar och hon lyfter fram probleminramningar som ett kraftfullt styrningssätt. Sättet ett problem presenteras på har en stor påverkan på hur politikområden eller olika målgrupper som berörs av dessa blir betraktade av omvärlden. Bacchi menar att det uppfattade ”problemet” har en endogen härkomst inifrån policyprocessen och att policys bör förstås som en *problemformare* snarare än en lösning som bemöter ett exogent problem, i syfte att kunna blottlägga den underliggande styrningslogiken (2009: x). Bacchis metod utgår från governmentality-perspektivets premisser och inkluderar aktörer utanför den exekutiva politiska makten, vilket går i linje med studiens ambition och syfte. Djupintervjuerna kommer att ligga till grund för klarläggandet av problembilderna som områdeskoordinatorer och samverkanspartners bär med sig och bygger lösningar kring.

3.2.1 What’s the Problem Represented to be?

Bacchis WPR-metod eftersträvar att inkludera hela uppsättningen aktörer som ingår i styrningsprocesserna för att ge en utvidgad analys som går bortom statens roll i policyutvecklingen (Bacchi, 2009: xx). Metoden vilar på tre nyckelpremisser, för det första att problematiseringarna utgör själva styrningen, för det andra att vi behöver studera problematiseringarnas innehåll snarare än de

faktiska problemen och för det tredje att vi behöver granska premisserna som problematiseringarna vilar på samt vilka effekter dessa medför (ibid: xxi). Som tidigare nämnts så analyseras policys primärt som problemformare där vi försöker förstå hur problembilden hos aktören ser ut och hur den uppstått. Det analytiska ramverket utgörs ursprungligen av sex frågor, där jag kommer att använda mig av följande fem:

- *What's the 'problem' represented to be in a specific policy?* Det första steget har ett klargörande syfte där syftet är att förstå den implicita problembilden genom att ta utgångspunkt från den presenterade lösningen och gå baklänges i processen (ibid: 2).
- *What presuppositions or assumptions underlie this representation of the 'problem'?* Nästa steg handlar om att identifiera och analysera den logiken som utgör den specifika problemrepresentationen, det vill säga den logik som krävs för att problemrepresentationen ska hänga ihop (ibid: 5).
- *How has this representation of the 'problem' come about?* Den tredje frågan fokuserar på sammanhanget där denna problemrepresentation har växt fram och formats (ibid: 11). I detta steg får det som presenteras som vedertagna sanningar en närmare granskning i syfte att utmana den dominerande tanken kring ett ”problem” (ibid). Intervjuer med områdeskoordinatorerna inom områdesprogrammet kan förhoppningsvis bidra till stoff för en djupgående förklaring bakom hur policyn växt fram.
- *What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the 'problem' be thought about differently?* Att identifiera tystnader kan vara svårt men den föregående frågan som utmanar de dominerande idéerna blir en god inkörsport för att besvara denna fråga. Bacchi påpekar att sättet som problemet presenteras på är avgränsade genom inramningen och syftet i detta steg är att försöka uppmärksamma det som inte problematiseras (ibid: 13).
- *How/where has this representation of the 'problem' been produced, disseminated and defended?* Den sista frågan återkopplar till den tredje frågan om hur den dominerande problembilden har uppstått. Bacchi föreslår att vi tänker på de medel som gjort den rådande problemrepresentationen tänkbar från början (ibid: 19). Genom att göra detta kan vi finna nya sätt att se på ett ”problem” och förhoppningsvis motverka möjliga negativa effekter som problemrepresentationen medför.

Den uteslutna frågan från WPR-ramverket är ”*What effects are produced by this representation of the 'problem'?*”. Denna fråga berör effekterna av problemrepresentationen, inte enbart som *outcomes* såsom de identifieras i utvärderingar, utan i en bredare kontext som inkluderar diskurs, subjektifieringsprocesser samt *lived effects*, det vill säga effekter som har en

desto mer påtaglig och konkret påverkan i vardagen (ibid: 15). Eftersom områdesprogrammet avslutades i december år 2015 så är det svårt att göra en djupgående analys kring upplevda effekter i vardagen med tanke på att programavslutet skedde ett drygt halvår efter att denna studie avslutats. Dessutom berör den uteslutna frågan snarare effekten utav den snarare än problembilden i sig och styrningsmentalitet främst utan, vilket går bortom uppsatsens syfte. Dessutom vore det orimligt att dra några slutsatser kring effekter utan att inkludera perspektivet hos de som är ”mottagare” till Områdesprogrammet, det vill säga medborgarna.

3.3 Intervjuguidens utformning

I materialet om Områdesprogrammet stöter jag på två frekvent nämnda begrepp: *Social innovation* alternativt *innovationsforum* samt *mötesplatser*. Jag tolkar begreppen som tämligen specifika och de tycks vara centrala i satsningen. Jag bestämmer mig för att involvera dessa koncept i intervjuguiden för att undersöka om de är så pass vedertagna att de kan ses som exempel på *politics of truth*. Begreppen framstår utifrån texterna som lösningar och självklara sätt att arbeta på.

Dock är det främst Carol Bacchis analysfrågor ligger till grund för utformningen av intervjuguiden. Intervjumetodiken följer en kvalitativ och semistrukturerad uppbyggnad som går i linje med arbetssättet som en tolkande policyanalys innebär. WPR-frågorna har slagits ihop till två övergripande teman: *Den presenterade lösningen* samt *Logiken bakom den presenterade lösningen*. Problembilderna kan komma till uttryck under båda teman. I följande schema har jag illustrerat översättningen från forskningsfrågor till intervjufrågor där jag låtit mig inspireras av Steinar Kvaales & Svend Brinkmanns råd kring kvalitativa forskningsintervjuer:

Forskningsfrågor

Intervjufrågor

Forskningsfrågor	Intervjufrågor
<p>Syfte: Att bryta isen och sondera förförståelsen hos intervjupersonen.</p>	<p>Isbrytare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan du först berätta om din bakgrund som anställd inom organisationen, hur länge har du arbetat här? - (Diverse uppföljningsfrågor)

<p><u>Tema 1 som bygger på följande frågor:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>What's the 'problem' represented to be in a specific policy?</i> - <i>What presuppositions or assumptions underlie this representation of the 'problem'?</i> - <i>How has this representation of the 'problem' come about?</i> <p>Syfte: Ta del av beskrivning av arbetssätt och styrning och handlingar samt diskursen som beskrivningen omges av.</p>	<p><u>Tema 1: Den presenterade lösningen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vad gör du i ditt uppdrag som områdeskoordinator/[yrkesroll]? - Hur ser ditt samordningsarbete ut? - Hur skulle du beskriva målgrupperna ni arbetar gentemot? - När och hur kommer du i kontakt med boende i stadsdelen? - -Vem är OMP till för? - -Vilka behov har identifierats (och hur) som OMP/organisationens bemöter? - Vilka samverkansaktörer träffar du oftast? - Vilka frågor är vanligast? - Vem söker upp vem? <p><u>Frågor endast till koordinatörer & samordnare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hur säkerställer ni att ni arbetar <i>tillsammans</i> med olika aktörer snarare än ”åt” eller ”för”? - Vad fyller mötesplatser för funktion? - Vad hjälper ni samarbetspartners med? <p><u>Frågor endast till samarbetspartners</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Känner du till Områdesprogrammet? - Vilka enheter har du främst kontakt med inom kommunen? - Hur ofta kommunicerar ni och vad kan ni prata om då?
<p><u>Tema 2 som bygger på följande frågor:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>What presuppositions or assumptions underlie this representation of the 'problem'?</i> - <i>What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the 'problem' be thought about differently?</i> - <i>How/where has this representation of the 'problem' been produced, disseminated and defended?</i> <p>Syfte: Att identifiera (och analysera) den logik som krävs för att problemrepresentationen ska hänga ihop</p>	<p><u>Tema 2: Logiken bakom presenterade lösningar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan du beskriva kommunens roll i områdesprogrammet? - (Följdfrågor för att klargöra logiken: Varför gör organisationen så? Vad vill ni uppnå och hur?) - Hur arbetar ni med samverkan? - Kan du ge konkreta exempel på ert samverkansarbete? - Vilka utmaningar löser ni med hjälp av samverkan? - Vad betyder samverkan för er organisation? - Varför vurmar vi för samverkan istället för att fokusera på organisationens

<p>samt att konkretisera <i>politics of truth</i>-komponenterna: Mötesplatser och innovationsforum/sociala innovationer.</p> <p><u>Återkoppling till Tema 1 med större fokus på problembilder.</u> Syfte och förhoppning: Att intervjupersonen är så pass bekväm vid denna tidpunkt att hen kan tala mer fritt om sina egna uppfattningar om ”problemet”.</p>	<p>kärnverksamhet?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Varför tror du att just denna stadsdel blev utvald för satsningen på Områdesprogrammet? - Vad är det samverkan mellan olika aktörer kan - tillföra i arbetet med att främja välfärden och integrationen och minska de sociala klyftorna (OMP:S målformulering)? <p><u>Frågor endast till koordinatörer & samordnare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hur gör ni för att locka näringslivsaktörer till stadsdelen? - Vad är ett innovationsforum? Varför behövs det? Varför är detta en lösning? <p><u>(Återkoppling till Tema 1)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vilka är de största utmaningarna staden/stadelen står inför? - Hur tar sig de ”sociala problemen” uttryck?
---	---

De liknar intervjuaren vid en *malmletare* eller *resenär*. Kunskapen kan förstås som malm, som ligger begravd i väntan på att malmletaren, intervjuaren, ska upptäcka dessa klumpar av kunskap som ska bevaras och redogöras för i en obearbetad form (Kvale & Brinkmann, 2014: 71). Min metod går snarare i linje med resenärmetaforen eftersom jag bearbetar informationen och med hjälp av tolkningar formar denna till problembilder, logik och lösningar. Kvale och Brinkmann beskriver tillvägagångssättet på följande vis: ”Intervjuaren-resenären vandrar runt med de lokala invånarna, ställer frågor och uppmuntrar dem att berätta sina egna historier om sin livsvärld, samtalar med dem, i den ursprungliga latinska innebörden av konversera: ’vandra tillsammans med’.” (ibid: 72). ”Resan” är således mer fritt hållen och kan ändra riktning i större utsträckning än vad malmletarens uppdrag gör. Intervjuandet och analysen också blir tätt sammanbundna skeden av kunskapskonstruktion där tonvikten ligger på den berättelse som ska återges (ibid). Jag har tagit del av Kvale och Brinkmanns kategorisering av de olika typerna av intervjufrågor och byggt strukturen utifrån en så kallad tratteknik. Trattekniken går ut på att intervjuaren fokuserar på

allmänna och indirekta frågor i början och ställer mer direkta frågor mot slutet av intervjun (ibid: 172). På så vis kan intervjuaren undvika fallgropar som har med ledande frågor att göra. I min intervjuguide ställs de bredare frågorna först kring intervjupersonens arbete och på slutet blir frågorna mer specifika och rör specifika aktörer, begrepp och upplevda utmaningar i staden eller stadsdelen.

3.4 Avvägningar

Avslutningsvis är det dags att motivera valet av genomförandet av djupintervjuer istället för att skapa fokusgrupper. Governmentalityteorins och analysmetodens fokus på problematiseringar förutsätter ett arbetssätt som arbetar nära källan till problembilder. Alternativet att genomföra fokusgrupper har valts bort på grund av att ämnet kan vara känsligt till vissa delar och att det finns en risk att personerna inte vill uttrycka sig lika fritt kring ”problemen” om de sitter i grupp. Att be intervjupersoner beskriva problembilder är inte det enklaste uppdraget eftersom majoriteten av personerna av olika skäl vill undvika att prata om stadsdelarna i negativa ordalag. Tjänstemännen på förvaltningen har ett mer eller mindre uttalat uppdrag att agera ambassadörer för stadsdelarna och att motverka den problemtyngha bilden områdena får i media eller hos omgivningen. Problembilderna blir ett smått känsligt ämne som jag måste närma mig med respekt och jag måste ha förståelse för att intervjupersonerna inte vill spå på en stigmatisering av både stadsdelar och medborgare. För att skapa ett tryggt rum med högt i tak har jag hållit intervjuerna anonyma och även organisationer som antingen varit små eller haft väldigt specifika uppdrag.

Den observante läsaren funderar nog på hur jag kan dra dessa slutsatser kring samtalsämnenas känsliga karaktär. Det bör sägas några ord som rör min roll som forskare – jag har själv arbetat på en av stadsdelsförvaltningarna och fick kännedom om Områdesprogrammet i min roll som praktikant under hösten 2012. Jag har även arbetat ideellt som ungdomsledare i samma stadsdel för en civilsamhällesaktör under åren 2012-2014. Jag har således följt mycket av det som skett inom Områdesprogrammen sedan dess och min förförståelse inkluderar den övergripande strategin, många av dess satsningar samt en geografisk kännedom om främst denna stadsdel men även flera. Jag har aktivt valt bort att intervjua civilsamhällesorganisationen jag engagerat mig i och fokuserat på andra samarbetspartners istället. För att kunna validera de slutsatser jag dragit utifrån intervjusvaren så har jag avslutat materialinsamlingen med en deltagande observation på Områdesprogrammets slutkonferens i december 2015.

4 Analys

Här presenteras svaren från intervjupersonerna som av läsvänliga skäl är grupperade utefter fyra aktörsgrupper. Varje aktörsgrupp presenteras i sin sammansättning samt vilka Områdesprogram de verkar inom. Genomgången, som varvas med intryck från slutkonferensen, inleds med problembilder och fortsätter med logik och antagande som mynnar ut i presenterade lösningar.

4.1 Malmö stad

Totalt sex personer inom Malmö stads förvaltning har intervjuats individuellt, varav fem områdeskoordinatorer som samordnat och implementerat områdesprogrammen i respektive stadsdel. En tjänsteman som agerat central samordnare för områdeskoordinatorerna har också intervjuats.

Tre av fem områdeskoordinatorer för stadsdelarna har arbetat inom en och samma stadsdel och varit involverade under hela perioden för satsningen. Ett områdesprogram har haft två koordinatörer och där har jag valt att intervjua den personen som haft uppdraget under den största delen av programperioden. Resterande tre områdeskoordinatorer, inklusive den centrala samordnaren, har inte haft ett och samma uppdrag under hela programperioden. En områdeskoordinator som inte har intervjuats lämnade uppdraget för en annan tjänst innan programperioden avslutats och blev ersatt av en tjänsteman som tidigare var en vikarierande områdeskoordinator för en annan stadsdel. Sistnämnda tjänsteman har därmed erfarenhet från två områdesprogram och kompenserar på så vis bortfallet från de två områdeskoordinatorer jag inte intervjuat.

4.1.1 Problembilder

Det betonas av flera intervjupersoner att problembilden som områdesprogrammet står inför är *komplex*. ”Utmaningarna i dagens samhälle är så pass komplexa” säger en områdeskoordinator när hen fått resonera om områdesprogrammets målformuleringar och hur dessa kan osynliggöra saker som är viktiga att se (Områdeskoordinator 4, 2015, intervju). Dåliga boendevillkor, arbetslöshet, bidragsboende, segregation, (mikro)kriminalitet, skjutningar, dåliga skolresultat och skadegörelse är andra exempel på aspekter som berörs av intervjupersonerna i de olika stadsdelarna. De boende beskrivs som ”hårt utsatta” av en intervjuperson

(Områdeskoordinator 3, 2015, intervju) och de sociala problemen har vid vissa enstaka tillfällen tagit sig uttryck såsom ”skotthål på kontor” och ”anlagda bränder” (Områdeskoordinator 1, 2015, intervju). Den blottlagda problembilden runt dessa områden är väldigt tung och mångfacetterad. Det lyfts fram av flera områdeskoordinatorer att det krävs ödmjukhet i arbetet då det tar lång tid att lösa dessa mångfacetterade problem. Så här uttalar sig områdeskoordinator 3 kring utmaningarna i arbetet med områdesprogrammet:

...det här löser man inte på ett par år utan det här tar lång tid. Och sen måste detta kombineras med otroligt många insatser – vi måste skapa... se till så att folk får boende, bra boende. Jag menar, här går det familjer som idag är arbetslösa, hårt utsatta, hur ska dom kunna orka söka jobb om de inte har en bra lägenhet eller bra boende, känner sig trygga för sina barn? Veta att ungarna kan gå till och från skolan, ha lugn och ro för att läsa läxor, det är ju det mest basala här i livet. Så där ligger ju en stor utmaning, att vi måste ju bygga mer också, vi måste ta hand om våra medborgare. (2015, intervju)

I den här problembeskrivningen lyfts *boende* och *arbete* fram som centrala komponenter för de personer som områdesprogrammet ämnar hjälpa. En otrygg bostadssituation bäddar för svårigheter att komma in på arbetsmarknaden eller att sköta skolarbetet. Samtliga områdeskoordinatorer kopplar samman bostadssituation och sysselsättning där svårigheten att bryta sig loss från arbetslöshet eller bidragsboende tilltar på grund av en bostadssituation som är antingen undermålig, trång eller instabil på olika sätt. Sammanfattningsvis menar flera av områdeskoordinatorerna att det är svårt att få en komponent av dessa två att fungera om inte den andra gör det.

Har du inte ett bra boende och mår bra i ditt boende så har du väldigt svårt för att skaffa jobb. [...] Du måste kunna stimulera och inspirera dig själv och dina barn eller andra för att kunna söka jobb och utbilda dig. Och det gör man inte om man bor... om vi har en så pass segregerad stad som vi har i Malmö när det gäller boendet. För vi måste lösa det problemet. Vi måste se till så att unga människor får ett boende och [...] kan få möjlighet att tro på en framtid. (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju)

Citatet ovan beskriver vad boendeproblematik, ohälsa och segregerade bostadsområden medför – svårigheter för individen att motivera sig själv att söka jobb eller utbildning.

Arbetslösheten beskrivs av både Malmö stads dokument och statistiska underlag (se Stadskontoret, 2011) samt intervjuade områdeskoordinatorer som förhållandevis utbredd i de fem stadsdelarna i jämförelse med övriga Malmö. Målgrupperna som lyfts fram särskilt är långtidsarbetslösa eller ungdomar som varken arbetar eller studerar. Arbetslöshet beskrivs också som ett arv och en intervjuperson menar att det finns en tredje generationens arbetslösa som lever i en av stadsdelarna.

Vi har familjer som har barn som idag [är] 18, 19, 20 år, som aldrig sett sina föräldrar nånsin stiga upp på morgonen och gå till ett jobb. Så föräldrarna var arbetslösa, barn... det skapas liksom en negativ struktur, så barn blir påverkade av det hela, ohälsosam miljö.

(Områdeskoordinator 4, 2015, intervju)

Problembilden av arbetslöshet hänger alltså inte bara samman med bristande boendemiljö utan även en problembild av *ohälsa*: ”Arbetslöshet och mycket, mycket annat leder till att folk mår dåligt.” (Områdeskoordinator 4, 2015, intervju). Ohälsan i sig beskrivs av en koordinator som driven av frustration som en skral tillvaro medför på flera sätt.

En annan områdeskoordinator beskriver en av stadsdelarna, ett miljonprogramsområde, som ett parallellt samhälle. Hen säger sig ha sett och mött människor som har väldigt lite kontakt med majoritetssamhället, vilket tar sig uttryck i särskilda sociala ordningar i det specifika bostadsområdet.

Jag kunde känna igen jättemycket i dom här debatterna som var i somras i tidningen, som i och för sig blev väldigt polariserade som de flesta andra debatter i Sverige just nu men... Liksom om kvinnor som blir väldigt kontrollerade av nån slags förortspolis, självutnämnd förortspolis, som styr kvinnor som kanske vill lägga slöjan men som inte riktigt vågar. Inte för att deras egen man säger att dom ska ha slöja utan för att det finns liksom, nån slags övergripande diskurs, såhär, att det förväntas man ha... (Områdeskoordinator 2, 2015, intervju)

Problembilden ger uttryck för att *isoleringen* i stadsdelarna kan ge grogrund för sociala normer som avviker från majoritetssamhället och kan ta sig kontrollerande uttryck i form av en ”förortspolis” som citatet ovan beskriver. Följande citat beskriver ett annat exempel på negativa sociala normer och vilka effekter det kan få för en annan stadsdel:

...Ett område som är oerhört kriminellt belastat. Vi har ju inte fungerande samhällsservice *än* i området. Vi har inte postutdelning som fungerar, vi har leverantörer och vaktmästare som inte jobbar på eftermiddagar. (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju)

Här synliggörs en problembild där kriminalitet tycks hänga samman med den bristande samhällsservicen. Områdeskoordinatorn berättar att de kriminella har ett starkt inflytande över området. En snarlik problembild beskrivs i en annan stadsdel där en annan områdeskoordinator beskriver sin bild av kriminella aktiviteter. Hen upplevde påtryckningar från unga män som ville få hjälp av kommunen att etablera mötesplatser ”utan insyn av tjänstemän” där förvaltningen fick känslan av att männen skulle använda mötesplatserna som en täckmantel för kriminell verksamhet (Områdeskoordinator 1, 2015, intervju). Hotet upplevdes som så pass verkligt att förvaltningen i stadsdelen avlog deras önskan eftersom de inte ville riskera att understödja kriminella aktiviteter.

Den fysiska miljön som sträcker sig omkring bostäderna i såväl miljonprogramsområden som andra typer av bostadsområden presenteras som en utmaning i alla stadsdelar utom Segevång där problematiken beskrivs lite annorlunda än i övriga stadsdelar. Majoriteten av områdeskoordinatorerna beskriver problem med oansvariga fastighetsägare, ”slumvärdar”, i stadsdelarna som i sin tur bidragit till undermålig boendemiljö, svartkontrakt och även eftersatt

utemiljö. I synnerhet två stadsdelar fick stor medial uppmärksamhet för just denna problematik kring slumvärdar under hösten 2013².

En annan problembild som områdeskoordinatorerna målar upp kretsar kring *de boendes engagemang*. Försöken till medborgardialog har inte alltid varit utmynnade i det engagemang som koordinatorena hoppats på. En koordinator säger att det överlag varit väldigt lite samarbete med medborgare. Antingen har stadsområdesförvaltningarna inte lyckats engagera särskilt många personer, vilket kan bero på ointresse eller ett pressat tidschema som leder till att träffar med kommunen om områdesutveckling prioriteras lågt, enligt två koordinatörer. En koordinator tror att syftet med träffarna med medborgare varit för otydligt formulerat för att väcka intresse eller ens förståelse kring avsikten med träffarna. En annan koordinator tar upp ett annat problem med de olika medborgardialogträffarna som handlar om vilka som närvarar och för talan i dessa forum. Svårigheten att nå ut personer gäller inte ”den vita medelklassgruppen som alltid skriker” som syns och hörs i många av dessa sammanhang, enligt hen (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju).

En annan grupp når vi inte, och andra grupper når vi över huvud taget inte alls. Och det kan bero på många faktorer – jag menar, många är inte intresserade av att springa på möten, många är inte intresserade av att vara delaktiga. Jag tror att vi får jobba mycket mer lokalt i de lokala områdena. (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju)

Ointresse lyfts fram som ett av flera bakomliggande problem bakom den ojämna representationen hos deltagarna vid träffarna. I följande avsnitt presenteras lösningarna som intervjupersonerna gett uttryck för samt den bakomliggande logiken som på ett eller annat vis knyter an till problembilderna.

4.1.2 Logiken bakom den presenterade lösningen

Som nyss påpekats så presenteras arbetslöshet och boendeproblematik ofta i en gemensam problembild där den ena situationen påverkar den andra. Genom boendeproblematiken inkluderas ofta den fysiska strukturens effekter i området. Fastighetsägarnas roll i områdesutvecklingen nämns frekvent genom intervjuerna. En områdeskoordinator hävdar att fastighetsägarna har förstått att det lönar sig för deras verksamhet att investera i området.

Dom ser då att det skapar ett mer stabilt område. Att bry sig om sina hyresgäster är ju en långsiktig strategi för att bygga stabila områden. Det är bra för långtids... långvarig affär, att göra det istället för att bara plocka ut så mycket vinst som man kan och sälja vidare... (Områdeskoordinator 1 2015, intervju)

² Se exempelvis ”Kackerlackor i lägenheter på Seved”, P4 Malmöhus 2011-04-08 samt ”Herrgården möglar”, Sydsvenskan 2010-11-26.

Intervjupersonen menar att fastighetsägarna har anledning att engagera sig i områdesutvecklingen eftersom ett stabilt område innebär ett ökat fastighetsvärde och minskade kostnader kopplade till teknisk förvaltning, vilket ger fastighetsägare incitament att engagera sig i bostadsområdet och inte enbart i deras egna fastighetsbestånd. Utifrån samma principer har en förening etablerats inom ett av områdesprogrammen för att råda bot på såväl bristande boendemiljö som arbetslöshet: BID Sofielund. Förkortningen står för *Business Improvement District*³ och konceptet med amerikanskt och kanadensiskt ursprung handlar om att få fastighetsägarna att rusta upp ett område med hjälp av kommersiella incitament (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju). Föreningen startades på initiativ av Malmö stad och Fastighetsägarna Syd. Efter upptäckterna av svartkontrakt och vansköta fastigheter i stadsdelen såg områdeskoordinatorn ett behov av att få fastighetsägare att skriva på ett slags moraliskt avtal, vilket ledde till uppstarten av BID Sofielund. Vidare menar koordinatören att de seriösa fastighetsägarna ser potential i området genom stadsdelens centrala läge och att den fysiska strukturen i kvarteren har goda grundförutsättningar för vidareutveckling.

Det uppfattade behovet från områdeskoordinatorns perspektiv att få fastighetsägare att ta ansvar för fastighetsförvaltningen och områdesutvecklingen bygger således på en lösning som innefattar samverkan med dessa aktörer. Kommunen kan inte som ensam organisation bedriva områdesutveckling som innebär en förbättrad boendemiljö eftersom de inte äger alla fastigheter och ser således samverkan med fastighetsägare som en nödvändig arbetsmetod. Trots att kommunens kärnverksamhet inte innefattar teknisk förvaltning av bostäder så har denna problembild befäst bilden av ett tydligt behov av en lösning som bemöter problem med bostäder, vilket framträder i intervjuerna med områdeskoordinatorerna och på slutkonferensen. Bostadsproblemen tycks inge en påtaglig känsla av ansvar för denna fråga i både områdeskoordinatorns beskrivning av Malmö stads områdesprogramms ambitioner samt med tanke på fokus på bostadstemat på slutkonferensen. En annan koordinator upplever att kommunen måste ta tåten i områdesutvecklingen för att näringslivsaktörerna ska bli övertygade om att investera i ett område:

Vi [stadsområdesförvaltningen] tror att kommunen måste visa framfötterna om vi ska få dom privata att också investera [...] Kommunen gör sitt liksom, då är det lättare att övertala dom andra -'okej men då är det värt att investera här också'. (Områdeskoordinator 1, 2015, intervju)

Det finns en tydlig uppfattning om att kommunen måste vara delaktig i områdesutvecklingen för att något ska ske men likväl kan kommunen inte genomföra alla investeringar på egen hand. Utifrån den logiken måste kommunen och näringslivsaktörerna samverka och tillsammans bidra till

³ BID-konceptet bygger på antagandet att brottslighet inom ett geografiskt område är ett centralt hot gentemot den lokala kommersen och därför kommer brottsbekämpning att öka konsumtionen i området genom att antalet besökare kommer att öka (Bohman & Jingryd, 2015; Hoyt, 2005).

områdesutvecklingen. Båda tidigare nämnda intervjupersoner lyfter fram kommunens engagemang i utvecklingsfrågan som en viktig komponent för att utvecklingen ska gå framåt – i samverkan med andra, inte på egen hand!

En annan områdeskoordinator berättar om ett nätverk där aktörer från det lokala näringslivet i stadsdelen träffas för att diskutera långsiktig näringslivsutveckling. Gruppens arbete har resulterat i en rapport som vänder sig till andra näringslivsidkare och presenterar ”potentialen och köpkraften” som finns i området (Områdeskoordinator 5, 2015, intervju). Etableringen av nätverket samt beställningen av rapporten skulle kunna ses som exempel på hur områdeskoordinatorerna ser på kommunens roll i områdesutvecklingen. Här är ytterligare ett exempel på det implicita antagandet att kommunen behöver visa framfötterna för att få näringslivsaktörerna att våga investera.

BID Sofielund vill alltså rusta upp stadsdelen genom att samla seriösa fastighetsägare som är redo att investera i området. Medlemmarna vill omvandla hela området runt stadsdelen till ett attraktivt område som är ”rent och snyggt och tryggt och säkert...” (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju). Utemiljön runt om fastigheterna är ett tema som föreningen samlas kring för att finna gemensamma lösningar som kan samfinansieras. Det är här en lösning kring den höga andelen arbetslösa i kvarteret kommer in. Föreningen anställer 15-20 boende från området för att städa och underhålla utemiljön eller fastigheterna. Anställningen är ett år lång och samfinansieras av BID-föreningen och Malmö stad, berättar områdeskoordinatorn. Den bärande tanken är att dessa personer ska få arbetslivserfarenhet som antas underlätta vägen från arbetslöshet till sysselsättning och försörjning.

Ett annat sätt att tackla problemet med arbetslöshet är att starta *arbetsintegrerande sociala företag* och på så vis skapa arbetstillfällen för målgrupper som står långt från arbetsmarknaden. Yalla Trappan i Rosengård rekryterar kvinnor som står långt från arbetsmarknaden vad gäller utbildning, referenser från tidigare arbetsgivare eller arbetslivserfarenhet. Företaget kallas ett ”evigt exempel” av en områdeskoordinator när jag efterfrågar konkreta exempel på de sociala innovationer som nämns i beskrivningarna av Områdesprogrammet. En annan stadsdel har ansökt om projektmedel med Yalla Trappans koncept i åtanke, fast med en mer generell målgrupp i åtanke (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju). Ett arbetsintegrerande företag presenteras som en lösning som möter problembilden av arbetslöshet rörande personer som står långt från arbetsmarknaden av olika skäl.

Sociala klausuler är en annan presenterad lösning som knyter an till problembilden kring arbetslöshet. En intervjuperson beskriver ett byggprojekt i en av stadsdelarna:

Det är till och med en privat fastighetsägare och förvaltare som har tagit initiativ. Och dom har ju fått en viss subvention kring markförsäljningar och så i gengäld, men dom har [för]bundit sig att anställa tio ungdomar, arbetslösa ungdomar från området, under bygnationsprocessen. (Områdeskoordinator 4, 2015, intervju)

Att det ”till och med” är aktörer från fastighetsbranschen som initierat detta projekt antyder om något som flera intervjupersoner vittnat om, att det inte varit särskilt enkelt att etablera kontakt med just denna aktörsgrupp i jämförelse med andra samarbetspartners som tillhör föreningslivet.

Arbete och sysselsättning är alltså en lösning som presenteras av områdeskoordinatorerna och logiken inkluderar ofta samverkan med aktörer från näringslivet. Dock vittnar hälften av områdeskoordinatorerna om svårigheter att få kontakt med näringslivsidkare eller företagargrupper av olika skäl såsom ointresse, begränsade resurser eller snäva tidsramar hos aktörerna.

En områdeskoordinator menar att dimensionen som rör den *fysiska strukturen samt den sociala dimensionen* är viktiga att väva ihop eftersom den sistnämnda dimensionen halkat efter i stadens utveckling som framgångsrikt involverat de fysiska omvandlingar som skett de senaste 2-3 decennierna och ett ekologiskt hållbart tänkande bakom det (Områdeskoordinator 4, 2015, intervju). Det här resonemanget om glappet mellan den miljömässiga och sociala hållbarheten i Malmö återkommer i flera beskrivningar av utmaningarna i staden (se exempelvis Kommission för ett socialt hållbart Malmö, 2013; Malmö stad 2010; Södra Innerstadens stadsdelsförvaltning, 2011) och ska således inte förstås som en enskild beskrivning utifrån en tjänstemans perspektiv. Istället kan vi betrakta beskrivningen som ett typiskt exempel på *story telling* som beskriver stadens framgångar och utmaningar. Att den miljömässiga och sociala hållbarheten är koncept som ska vara sammanlänkade är något som blir verkligt först när den blir en del av diskursen och världsbilden hos aktörerna. Ju mer storyn sprider sig, desto mer liknar den en vedertagen sanning. Den fysiska utvecklingen blir här en påtaglig lösning på problem som kan kopplas till arbetslöshet och de sociala problem som kopplas samman med syssellosheten samt bristande fysiska strukturer eller boendemiljöer.

I förlängingen så bygger resonemanget utifrån min tolkning på antagandet att dålig fysisk ute- och boendemiljö leder till att människor drabbas av ohälsa eller åtminstone har svårt att må bra. Intervjupersonen underbygger också sina resonemang om den fysiska strukturen och den sociala dimensionen utifrån en ekonomisk dimension och menar att det är lönsamt att arbeta utefter bilden av dessa två komponenter som sammanvävda, då utanförskap kostar samhället massor av pengar. Kostnaderna handlar om utbetalningar av olika bidrag samt sjukvårdstjänster (ibid). Lösningen ligger i att följa ”...vad kommunstyrelsen sa 2010 [i samband med beslutet att sätta områdesprogrammet]: ’gå från problemområde till innovationsområde’.” (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju). I visionen synliggörs ett antagande att ett nytt synsätt kring stadsdelarna ska främja skapandet av innovationer på det sociala området.

Fysiska skelett och sociala muskler är ett återkommande och centralt uttryck i diverse strategiska dokument för synsättet kring vad områdesprogrammet ska underbygga, vilket bekräftas av en utvärderingsrapport om Områdesprogrammen (Demokratikonsult & samarbetspartner, 2013). Tanken vilar på antagandet att stadens utseende, det fysiska skelettet, spelar stor roll för invånarnas hälsa och att de sociala förutsättningarna, musklerna, för medborgarna påverkas av stadsplaneringen och de fysiska åtgärder som genomförs (Malmö

stad, 2015; Södra Innerstadens stadsdelsförvaltning, 2011). Den här tankegången genomsyrar flera resonemang under intervjuerna med områdeskoordinatorerna. En paneldebatt på slutkonferensen hölls under programpunkten kallad *Fysiska skelett och sociala muskler* vilket förstärker tesen att resonemanget varit väldigt centralt under en stor del av programperioden. Bland debattdeltagarna fanns arkitekter, en VD från ett fastighetsbolag, en CSR-ansvarig chef från ett annat fastighetsbolag samt representanter från stadsbyggnadskontoret och Fastighetsägarna Syd. Att samtliga har en koppling till fastighets- och boendefrågor kan sägas spegla tanken om fastighetsägarnas och förvaltarnas roll inom dessa frågor. Utifrån denna studies analysmetod så förstärks tesen att dessa aktörer är en del av den presenterade lösningen på problemet kring främst boendemiljö.

Att etablera och stötta mötesplatser tycks kunna bemöta problemen som områdeskoordinatorerna presenterar och uppfattar som hittills berört arbetslöshet, bristande samhälls- och kommersiell service eller tråkiga fysiska strukturer i stadsdelarna. Jag drar slutsatsen att mötesplatser är en högt prioriterad satsning i samtliga Områdesprogram och ser flera indikatorer på att mötesplatser uppfattas som en lösning på ”problemen” som områdesprogrammet ämnar bemöta. En annan intervjuperson berättar att de utvecklar en ny mötesplats med bland annat två samarbetspartners och nämner också att en av insatserna inom områdesprogrammet har handlat om att stötta en annan mötesplats som etablerats i samband med programstarten (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju). Den nya mötesplatsen tycks vara baserad på just samverkan med externa aktörer med tanke på att intervjupersonen namngett två organisationer i samband med beskrivningen av mötesplatsen. Vad fyller då mötesplatserna för funktion och vilka behov tillgodoses enligt områdeskoordinatorerna? En av intervjupersonerna betonar att mötesplatserna spelar en central roll i utvecklingsarbetet:

...mötesplatser är alltid viktiga i lokalt utvecklingsarbete. Det är mötesplatser för Malmöbor och mötesplatser för aktörer och Malmöbor och mötesplatser för aktörer. (Områdeskoordinator 5, 2015, intervju).

Hen särskiljer de olika mötesplatserna från varandra och menar att de kan ha olika funktioner beroende på vilka som nyttjar den. Även inom detta områdesprogram har arbetet gått ut på att utveckla mötesplatser precis som i det andra områdesprogrammet och det framstår som en viktig del av arbetet: ”Det måste alltid finnas utrymme för att underlätta framväxten av mötesplatser.” (ibid). Hen hänvisar dessutom till ett budgetbeslut där en del av områdesprogrammets budget skulle gå till mötesplatser för unga. När jag ställer samma fråga till samordnaren för områdeskoordinatorerna så refererar hen också till direktiv från den politiska nivån och hens resonemang sammanlänkas med områdeskoordinatorns beskrivning av budgetbeslutet.

Det var ju nånting som nämndes inledningsvis i områdesprogrammen och sen blev det tydligare också... riktlinjer från politiskt håll, från kommunalrådsavdelningen [...] 2013..? Då kom dom signalerna, att man ville att dom här pengarna som kommunstyrelsen då gav varje år va, att det

skulle då inriktas på mötesplatser. Så där är ett ärende om det, vad man tänker och så, jag tror att det var mötesplatser för unga och så... Sen har det, när man då vill veta från områdesprogrammet, 'vad innebär detta?', så var det väldigt vida tolkningar.

(Samordnare 2015, intervju)

Hen menar att resurserna från kommunstyrelsen skulle inriktas på mötesplatser och drar sig till minnes att det var unga var den målgrupp som lyftes fram, vilket stärker den andra koordinators uttalande om budgetbeslutet. Jag uppfattar följaktligen att stadsområdesnämnden och kommunstyrelsens direktiv kring mötesplatser har påverkat områdesprogrammets budget och därmed områdeskoordinatorernas handlingsutrymme.

Samordnaren fortsätter att beskriva att de vida tolkningarna av direktiven från Kommunstyrelsen gav upphov till olika typer av mötesplatser, riktade mot olika målgrupper såsom unga och äldre, eller så pass specialiserade som yngre kvinnor eller mammor, i de olika stadsdelarna. Hen ger konkreta exempel på både befintliga mötesplatser som exempelvis biblioteket som förstärkts, eller nya som etablerats såsom Holma infocenter, Allaktivitetshuset, Varda i Rosengård eller kontoret på Segevång (ibid).

Beskrivningarna av mötesplatsernas funktion och syfte förblir likväl diffusa och kräver eftertanke hos flera av intervjupersonerna. En områdeskoordinator svarar på frågan kring vilka behov mötesplatsen möter och menar att behovet uttrycktes av medborgarna själva.

En viktig grej som kom fram i medborgardialogen – att medborgare saknade eller ville ha mer [sic] och bättre mötesplatser i området [...] då de kände att möten mellan människor var det som saknades i [stadsdel]. Dom vill ha fler möjligheter till att träffa andra människor [...] Avstånd mellan människor var nånting som skapade otrygghet, som skapade oro...

(Områdeskoordinator 1, 2015, intervju)

Här kopplas problemet med otrygghet och oro samman med en lösning i form av mänsklig kontakt. Mötesplatserna minskar avståndet mellan människor och interaktionen bidrar till minskad otrygghet och oro enligt denna logik. Det går inte att fastställa huruvida medborgarna använder sig av just mötesplatsbegreppet utifrån mitt analysmaterial. Om så är fallet, så antyder detta om att Malmö stads diskurs spridits och blivit en del av medborgarens verklighet. Åtminstone är mötesplatsbegreppet högst närvarande i diskursen inom Malmö stad och används flitigt både på slutkonferensen och i intervjuerna med koordinatorena.

En annan områdeskoordinator tycks se en möjlig lösning på problem kring arbetslöshet och boende i form av en mötesplats - där människor samlas kring religiösa frågor. I beskrivningen av pågående och framtida satsningar i stadsdelen nämner hen bland annat:

...och sen ska vi titta på om vi kan dra igång nåt som heter Islamakademin i området där vi då tittar på att fånga upp dom som är på glid. Och titta lite mer på att jobba med trosfrågor kopplat till boende och jobb. Och då kommer vi att ha specialister inom det som ska jobba med dom frågorna.

(Områdeskoordinator 3, 2015, intervju)

I citatet ovan ser vi koordinators uppfattning av trosfrågor som en möjlig lösning på problemet kring arbetslöshet och bostadsproblematik. Jag bad intervjupersonen förklara kopplingen mellan dessa teman och hen hävdade att 90 % av de som säljer droger på gatan är muslimer (ibid). Hen hänvisade till samtal med dessa personer där hoppet om en alternativ sysselsättning lyst med sin frånvaro. Personerna utgår från att de inte kommer att få ett jobb hur de än gör och likväl kan fortsätta på samma bana och tjäna 3.000 kr om dagen på att sälja narkotika (ibid). Trosfrågorna uppfattas som ett möjligt verktyg för att fånga upp dem som är drabbade av social problematik.

Men skulle jag kunna använda mig av något exempel imorgon, eller nån annan som är kunnig i dom här frågorna, så skulle man kunna använda tron som ett medel. Ett verktyg för att få människor till att fundera på någonting annat. Och det har ju fungerat väldigt bra i Århus till exempel, i Danmark. Nu ska vi testa det här också. (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju)

Lösningen kretsar kring islamska trosfrågor och har således en specifik målgrupp i åtanke. Här görs ett implicit antagande av intervjupersonen att trosfrågor hjälper människor (vars gemensamma nämnare är tron på islam) att undvika social problematik. Intervjupersonen förlitar sig följaktligen på experternas kompetens och att religiösa frågor ska bidra till att få människor att fundera mer långsiktigt på sin framtid och fatta beslut därefter.

Hittills i analysen har mötesplatserna beskrivits som viktiga i områdesutvecklingen för att underlätta möten mellan medborgare och/eller aktörer och de har presenterats som en typ av lösning på problem som rör arbetslöshet, social eller stadsplaneringsmässig isolering.

Intervjupersonerna beskriver även andra typer av mötesplatser som fungerar som antingen en lots mellan olika myndigheter eller en samlokalisering av dessa. Malmö stads *Medborgarkontor* drivs i syfte att informera medborgare om deras rättigheter och skyldigheter samt att lotsa medborgaren rätt i samhället, i synnerhet mellan olika myndigheter såsom Skatteverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller olika förvaltningar inom Malmö stad.

Jag frågade två intervjupersoner om vilka bakomliggande tankar som fanns kring medborgarkontoren och vilka behov de är tänkta att möta. Den ena koordinatör svarade att de som besöker medborgarkontoret kommer med praktiska frågor kring vardagen och kan ha bristande kunskaper om hur man navigerar mellan samhällets olika institutioner (Områdeskoordinator 2, 2015, intervju). Den andra koordinatör beskriver behovet av mötesplatser på ett liknande vis utifrån det medborgarkontor som finns i hens områdesprogram, att medborgarna söker sig dit för att få information. Dessutom arbetar personalen med att skapa dialog med medborgarna, att delge viktig information kring olika saker som sker i området (Områdeskoordinator 5, 2015, intervju). En gång i veckan hålls dialogkvällar med olika aktörer som exempelvis Skatteverket, fastighetsägare, kommunens föräldrakommunikatörer eller civilsamhällsorganisationer. Etableringen av en mötesplats, tillika medborgarkontor, skedde på initiativ av Malmö stad i samverkan med fastighetsägare i stadsdelen "...av den enkla anledningen att det fanns ingen offentlig mötesplats som var geografiskt

belägen i [stadsdelen]. Och att man såg en vikt med att det fanns beläget där.” (Områdeskoordinator 5, 2015, intervju). Hen påpekar att den geografiska positionen hjälper till att göra mötesplatsen känd och ju mer etablerad den är, desto mer kan den fyllas med verksamheter som möter malmöbornas önskemål. Medborgarkontorens syfte utgår från ett upplevt behov av att guida medborgare rätt eller att skapa en grogrund för samlingsplatser eller aktiviteter som malmöbor efterfrågar. Vissa mötesplatser är av en samlokalisering karaktär där kommunen samlat representanter från olika förvaltningar eller myndigheter under ett och samma tak. Framtidens hus är ett exempel på en samlokalisering satsning som kallas innovativ av flera intervjupersoner. Ambitionen var att decentralisera förvaltningen för att kunna ”flytta socialsekreterare närmare” för att komma närmare sina klienter (Områdeskoordinator 1, 2015, intervju). Vidare beskrivs en metodutveckling i handläggningen där flerpartssamtal (med aktörer från olika myndigheter), drop-in och möten utan plexiglas mellan klient och socialsekreterare är en del av Framtidens hus. Intervjupersonen vittnar om att omgivningen ofta associerar stadsdelen med en tung problembild men att förvaltningen försöker att etablera ett arbetssätt och ett förhållningssätt som sänder ut motsatta signaler - om tilltro och förtroende för medborgare och deras potential.

Men det finns mycket, mycket mer i dom områdena än just dom här problembilderna och det är det som vi försöker jobba med. Så det är innovationsplattformen för oss, att skapa den här ramen för innovationer och nya sätt att jobba och nya constellationer kan växa fram. Snarare än att vi måste hitta på, tänka oss fram till, en innovation som skulle lösa någonting. (Områdeskoordinator 1, 2015, intervju).

Den här satsningen är ett av de mest konkreta exemplen på *social innovation* som flera intervjupersoner lyfter fram. Denna sociala innovation ses som en lösning på försörjningsstödsfrågan genom att ärendena hanteras mer effektivt än när klienten behöver bli slussad mellan olika myndigheter. En annan intervjuperson kallar också Framtidens hus för en innovation men upplever lösningen som ”självklar” i att kunna få ens problem lösta i samma lokaler vid samma tidpunkt (Områdeskoordinator 3, 2015, intervju). Vari ligger då innovationen? Det ligger i förhållningssättet och bemötandet gentemot klienten, menar en intervjuperson. Det handlar om att se klienten som något mer än bara en klient utan som en person kapabel till fler saker än att vara en försörjningsstödstagare (Områdeskoordinator 1, 2015, intervju). Idén om samverkan som en lösning i det här fallet blir konkretiserad genom samlokaliseringen av olika myndigheter som på så vis antas effektivisera ärendena även om inte just samverkan är det som lyfts fram som den specifika sociala innovationen i beskrivningen av Framtidens hus. Likväl bygger satsningen på samverkan och det är tack vare det samt det nya arbetssättet, den sociala innovationen, som leder till att fler personer går ut i arbete och blir självförsörjande (ibid).

Idén om samverkan kan förstås som en möjliggörare för kommunen att vara delaktiga i ansvarsområden som de inte kan bedriva själva i full utsträckning. En av områdeskoordinatorerna konstaterar att kommunens tjänstemän inte sitter

på all kunnighet som krävs för att kunna bedriva arbetet inom Områdesprogrammet på egen hand. Civilsamhällesorganisationer och aktörer från näringslivet antas sitta på välbehövliga erfarenheter som inte finns inom förvaltningen.

...Och nu behöver vi dom erfarenheterna [...] som vi saknar inom vår organisation... men vi samverkar med Rädda barnen, Röda korset, den lilla föreningen, hela informella nätverket i området här. Då behöver vi liksom öppna upp vår organisation – och *synsätt* – och *acceptera* att vi sitter inte på alla lösningar, vi behöver andra, inte minst andra, även näringslivet [...] Så det är på ett sätt liksom en inställning som måste förändras. [...] och att det är inte skamligt på nåt sätt att erkänna det, att man saknar det verktyget. (Områdeskoordinator 4, 2015, intervju)

Koordinatorn uttalar tydligt kommunens begränsningar vad gäller kunskap och tycks understryka vikten av att verka i den lokala kontexten där ”den lilla föreningen” och ”hela informella nätverket i området här” finns. Idén om det positiva i att befinna sig i den geografiska närheten tar sig uttryck igen. Vidare menar hen att fokus måste fortsätta vara på de geografiska områden där malmöbor tampas med social problematik och understryker att det är små delområden i stadsdelar som är ”drabbade”:

Även nu i efterhand vill jag påstå att man gjorde rätt. Att fokusera på de mest bekymmersamma delområden. Och oftast handlar det om gator, på gatunivå [...] Det är inte hela Seved, det är inte hela Kroksbäck, det är inte hela nåt - utan gator! [...] Holma har också bostadsrättsområde, Kroksbäck har både bostadsrätts- och villaområde... (Områdeskoordinator 4, 2015, intervju)

Jag noterar att intervjupersonen kopplar samman problembilden av människan i social problematik med en övergripande problembild av ett geografiskt område. Här synliggörs en logik där människor med bekymmer kopplas samman med ett geografiskt område – problembilden kretsar då kring ett geografiskt område där lösningen utgörs av idén att fokusera på det geografiska området. Bostadsformerna används som argument för att beskriva huruvida ett område har problem eller inte. Ett implicit antagande görs där ett bostadsrätts- eller villaområde innebär att det inte enbart är problematik i stadsdelen ifråga. Områdeskoordinatorn tycks se en lösning i form av att befinna sig i de upplevda ”problemområdena” och att etablera samverkan med aktörer från civilsamhället och näringslivet då kommunen inte har alla lösningar som krävs för att möta behoven. Samverkan framstår som ett vedertaget arbetssätt, som en komponent av *politics of truth*. Jag ber områdeskoordinatorerna att förklara vilka behov som samverkan som arbetsmetod möter och vad samverkansarbete kan erbjuda för lösningar i arbetet med områdesprogrammet. En intervjuperson tror att entusiasmen för samverkan handlar om att man från kommunens sida insett att arbetssättet ”i stuprör” inte motsvarar samhällets komplexa utmaningar (Områdeskoordinator 1, 2015, intervju). Samverkan är en nödvändig komponent för att nå målen, menar den centrala samordnaren på Stadskontoret (2015, intervju).

Syftet med samverkan beskrivs även som ett arbete med att ta fram och dra nytta av den kunskapsbank som bildas när olika aktörer utbyter erfarenheter (Områdeskoordinator 4, 2015, intervju). Hen tar även upp samfinansieringar som ett sätt att förverkliga satsningar som organisationen kanske inte kunnat genomföra själv och att det även innebär att de inblandade aktörerna tar ett större ansvar när de varit med och finansierat en satsning. Involveringen av andra aktörer kan också medföra att besluten blir mer legitima, säger områdeskoordinatören. Således har samverkansarbete har en upplevd legitimitetsförstärkande funktion – antingen i att satsningarna möter behoven hos medborgarna bättre eller att samarbetet i sig kan framstå som seriöst, välgrundat eller positivt.

Jag frågar en intervjuperson varför man tar fram en satsning som vilar så mycket på samverkan med andra aktörer och även hos hen råder det en uppfattning om att kommunen inte kan lösa de upplevda utmaningarna eller ”problemen” på egen hand:

För att lösa många av de här utmaningarna så behöver man titta brett i samhället med andra aktörer. [...] Man kan stärka då kommunens arbete och vice versa, kommunen kan stärka andra aktörer. Vi ska kanske inte ta över, vi ska inte ta över frågor, tror jag är tanken, som andra driver bra och ska driva –utan då är tanken att vi ska närma oss varandra och stödja i utvecklingen. Jag tror att det är en erfarenhet från Valfärd för alla-satsningen också där man fick ett brett engagemang och en kraftsamling från hela stan. Från föreningar, från näringslivet och så. Man ville ta vara och bygga vidare på det. (Samordnare 2015, intervju).

Den tidigare nämnda komplexa problembilden gör sig påmind i form av utmaningarna som kräver samverkansarbete mellan olika aktörer. Samverkan innebär att låta etablerade aktörer driva de frågor som kommunen uppfattar att de själva inte är kapabla att driva lika bra. Samverkan med andra aktörer beskrivs som önskvärt av en annan koordinator:

Även öppna upp för bättre samverkan med civilsamhället exempelvis, som har kanske mer förmåga liksom att anpassa sig till, lättare att anpassa sig till vissa förutsättningar – som har ett annat syn på arbetet eller på samverkan eller vad det nu kan handla om, på problematiken. (Områdeskoordinator 4, 2015, intervju).

Civilsamhällesaktörer antas ha andra perspektiv med sig och en bättre förståelse för gräsrotsnivån än vad den offentliga förvaltningen har. Samverkan med civilsamhällesorganisationer upplevs vara en nödvändig lösning för att nå medborgarna. En annan områdeskoordinator upplever att ”kanske är det civila sektorn egentligen bättre på att mobilisera folk” och att kommunen och aktörerna inom den civila sektorn kan lära av varandra (Områdeskoordinator 2, 2015, intervju). Jag bad samordnaren att beskriva kompetensen som civilsamhället kan tillföra till kommunen:

Men att man fokuserar ju mycket på, ofta på, individen, har det perspektivet. Det kanske inte kommunen alltid har, även om vi har det i vissa frågor. Men också att man utgår från det lilla och

utgår från hur det ser ut på plats i ett område där kommunens ansvar är ju hela Malmö stad, det ska vara en god utveckling i hela staden. Så att det är kanske olika perspektiv ibland. Jag tror att civilsamhället också kan tillföra resurser också, alltså både personmässigt och medel, pengar. [...] Men sen också att det här med olika perspektiv, infallsvinklar och kanske nätverk som inte kommunen har. (Samordnare 2015, intervju)

Hen understryker också att hen inte arbetat specifikt med frågor som rör relationerna mellan kommunen och civilsamhället. Det råder en uppfattning om att civilsamhällesorganisationerna kan tillföra ett mer lokalt förankrat perspektiv än vad kommunen kan. Samverkan med aktörer från civila sektorn kan alltså resultera i både kunskap, olika typer av resurser samt kontakter. En områdeskoordinator resonerar kring civilsamhällesorganisationernas roll för individen och ser en koppling mellan integration och engagemang:

Vi ser ju liksom att föreningslivet är jätteviktigt för människors integration. Du får ett bättre kontaktnät, du får liksom... genom det kan du få tillgång till arbetsmöjligheter och hela liksom... ja, alla dina förutsättningar blir bättre. Inte bara för att du är med i en förening men för att du tar det klivet att engagera dig...

(Områdeskoordinator 2, 2015, intervju)

Utifrån denna logik så kan medlemskapet eller engagemanget leda till arbetsmöjligheter och att individens förutsättningar på hela taget blir bättre och kanske är detta en av tankegångarna bland flera beslutsfattare som understödjer idén kring varför civilsamhällesorganisationerna är viktiga att kroka arm med.

4.2 Den offentliga sektorn

I gruppen som representerar den offentliga sektorn finns fem intervjupersoner, varav två poliser och tre arbetsförmedlare. I denna grupp genomfördes en intervju med två arbetsförmedlare parvis på deras begäran och resterande tre intervjuer individuellt. Samtliga intervjupersoner arbetar i Rosengård och således inom ramen för områdesprogram Herrgården. Arbetsförmedlarna arbetar däremot gentemot resterande stadsdelar utöver Herrgården i Rosengård, varav två arbetar mot ungdomar och en med vuxna. Representationen av stadsdelarnas områdesprogram är således skev men balanseras upp av tre intervjupersoners erfarenhet av samtliga stadsdelar.

4.2.1 Problembilder

En viktig tanke som läsaren ska ha i åtanke är att intervjupersonernas kunskap kring Områdesprogrammen var tämligen begränsad även om de varit involverade i satsningarna på flera vis och samverkat med kommunen i frågor som rör

Områdesprogrammen. Jag frågar poliserna om de känner till Områdesprogrammen och en säger sig känna till Områdesprogrammet ”till vissa delar” (Polis 1, 2015, intervju). Den andra polisen tänker främst på en rad olika projekt men kan inte sätta fingret på vad Områdesprogrammet är. Hen hänvisar till möten på veckobasis som kallas SSP-samverkan. Skola, socialtjänst och polis samlas för att diskutera preventivt arbete som rör ungdomars riskbeteende i stadsdelen såsom narkotika och kriminalitet (Se Polisen, 2014; Malmö stad u.å). Det är SSP-mötena som beskrivs som basen för samverkan och inte Områdesprogrammet utifrån den ena polisens perspektiv.

Arbetsförmedlarna har inte mycket att säga om arbetet inom Områdesprogrammen. En intervjuperson säger följande om Herrgården när jag frågar om hen känner till Områdesprogrammet:

”...våldigt, väldigt hög arbetslöshet och bidragsberoende och låg utbildning och människor i utanförskap. Så det är det jag vet, att man har gjort en satsning mot dom områdesprogram som... jag vet inte, men några stycken där just Herrgården är ett.” (Arbetsförmedlare 1, 2015, intervju).

Intervjupersonens uppfattning stämmer överens med de övergripande målsättningarna om ökad välfärd och minskade sociala klyftor, vilket antyder om att hen är något så när införstådd med satsningen.

De andra två arbetsförmedlarna är bekanta med Områdesprogrammet men uttrycker tydligt att det är deras egna organisation som styr deras arbete snarare än kommunens satsning: ”Vi har ju inte omfamnat hela områdesprogrammet, som jag ser det, utan vi har förhållit oss till dom delarna och dom direktiven vi har som myndighet.” (Arbetsförmedlare 2B, 2015, intervju).

Ingen av intervjupersonerna har satt en tydlig områdesprograms-etikett på sitt arbete utan beskriver sin samverkan med kommunen i stadsdelarna främst utifrån deras egna kärnverksamheter. Både Polisen och Arbetsförmedlingen har definierats som samverkanspartners av områdeskoordinatorerna. Den fortsatta analysen kommer således att kretsa kring aktörernas problembilder och beskrivningar av samverkan med kommunen i dessa stadsdelar utan att de nödvändigtvis tituleras områdesprogramssatsning.

En problembild som flera intervjupersoner ger uttryck för kretsar kring *bostäder*. En arbetsförmedlare berör bostadstemat och menar att *jobb och bostad* hänger tätt samman. ”Nånting måste komma först och det är svårt att säga att hen kan sköta ett jobb om den inte har bostad och fungerande livsmiljö kring det.” (Arbetsförmedlare 2B, 2015, intervju). Problembilden länkar samman arbete och bostad på samma vis som en av områdeskoordinatorerna gav uttryck för.

En annan arbetsförmedlare ger uttryck för en problembild som kretsar kring *bristande samhällsinformation* hos arbetssökande (Arbetsförmedlare 1, 2015, intervju).

Vi upptäckte såna brister så jag och min kollega startade grupp vägledning [...] en sorts preparandkurs för att vara inskriven på Arbetsförmedlingen [...] Vi berättade hur det fungerade i samhället och dom fick reflektera kring varför är dom inskrivna på Arbetsförmedlingen: 'vad vill dom? Och vad finns det för krav och [...] varför vill samhället att dom ska arbeta? [...] det var

jättenyttigt, för att jag tycker att det brister jättemycket i dom grunderna som gör att man kanske över huvud taget inte vet varför man ska vara inskriven på Arbetsförmedlingen och försöka få ett jobb. Så illa kan det faktiskt vara. Och är i många fall. (Arbetsförmedlare 1, 2015, intervju).

Intervjupersonen menar att vissa arbetssökande har synnerligen bristande förståelse kring samhällsstrukturer och Arbetsförmedlingens roll. Hen uttrycker också en problembild som kretsar kring *mental eller fysisk ohälsa* och anser att politikens målsättningar kring att skapa fler arbetstillfällen och att få fler i arbete nonchalerar vad en stor del av det faktiska problemet handlar om. Vissa arbetssökande saknar språkkunskaper, utbildning och erfarenheter vilket försvårar vägen till arbetsmarknaden eller att ens kunna sköta ett arbete (ibid).

Ungdomarnas livsvillkor är en annan problembild som intervjupersonerna ger uttryck för. Jag frågar en intervjuperson om de största utmaningarna hen ser i stadsområdet och får följande svar:

Det är ju att få ungdomar här ute att tro på sig själv. För att få dom att gå till skolan och så utbilda sig överhuvudtaget. För att det är ett segregerat samhälle. (Polis 1, 2015, intervju)

Bristen på utbildning i kombination med ett segregerat samhälle gör det svårt för ungdomar att klara sig bra i livet. Segregation och rasism i staden är ett problem som en annan intervjuperson lyfter fram (Polis 2, 2015, intervju). En problembild som hänger samman med ungas livsvillkor kretsar kring skolan. Skolorna i området har svårt att bedriva sin verksamhet och att få ett flyt i utbildningen för att det råder en hög omsättning bland eleverna, enligt den andra polisen (Polis 1, 2015, intervju). Det blir svårt för lärare och rektorer att möta elevernas behov vars språk- och övriga kunskapsnivåer varierar. Hen påpekar dock att det blivit bättre med tiden.

En arbetsförmedlare nämner att vissa av ungdomarna som är arbetssökande har problem med *tidigare kriminalitet* i större utsträckning än de vuxna arbetssökande och *saknar utbildning* (Arbetsförmedlare 2B, 2015, intervju). En problembild kring utanförskap knyter an till ungdomarnas livsvillkor. En arbetsförmedlare beskriver hur utanförskap kan hänga samman med fysiska strukturer: ”Just när man är i utanförskap så blir man ju inlåst i sin ’förort’ då, även om det inte är en förort, så är det ju ändå många som är väldigt fast här.” (Arbetsförmedlare 2B, 2015, intervju). Den fysiska strukturen i staden antas påverka individens sätt att röra sig i staden.

4.2.2 Logiken bakom den presenterade lösningen

En av poliserna tycker att det är positivt att se att fastighetsägare i stadsdelen som genomför *upprustning av bostäder och utemiljön* (Polis 1, 2015, intervju). Jag frågar om vad som kan ha föranlett beslutet att rusta upp. Hen hänvisar till

forskning som visar på att en trasig ruta lätt blir tio stycken, en idé jag kopplar samman till *broken windows theory*⁴. Polisen menar att man måste sätta press på fastighetsägarna framförallt.

Samverkan sägs bidra till många nödvändiga lösningar hos såväl Polisen som Arbetsförmedlingen. De främsta beröringspunkterna mellan dessa organisationer och stadsområdesförvaltningen är SSP-mötena samt Arbetsförmedlingens drop-in-verksamhet på mötesplatsen Tegelhuset där arbetsförmedlare hjälper ungdomar att söka jobb. Arbetsförmedlingen har även mycket kontakt med socialsekreterarna på Individ- och familjeomsorgen. Två arbetsförmedlare berättar att de deltagit på en workshop där olika aktörer samlades i syfte att prata om Områdesprogrammet. När jag frågar om workshopens innehåll tar det tvärt stopp hos intervjupersonerna då minnet sviker.

Samverkansarbetet beskrivs främst utifrån organisationernas kärnverksamhet och således är kopplingen till Områdesprogrammet inte helt tydlig, vilket läsaren ska ha i åtanke.

Poliserna beskriver samverkan som en central del i deras brottsförebyggande arbete i stadsdelen. De religiösa samfunden, i synnerhet de muslimska, är en part som nämns. En polis menar att moskéerna är goda kontaktytor där det är enkelt att komma i kontakt med många personer och detta samverkansarbete har framkallat mycket positiv respons hos moskébesökare och poliskåren i Sverige (Polis 2, 2015, intervju). Jag frågar vad de pratar om när de träffas:

Vi pratar om allt med dom. [...] Sista året har det varit mycket med extremism och så, att vi pratar [...] om dom har någon som dom ser liksom blir djupt troende och så [...] Då försöker vi involvera den personen litegrann. (Polis 1, 2015, intervju)

Hen påpekar även att både Polisen och Malmö stad har jourtelefoner för personer som börjar ”komma på glid”. Här görs ett implicit antagande att samverkan med de religiösa samfunden kan motverka problem med extremism. Ett respektfullt och positivt laddat möte mellan en polis och en individ antas reducera risker för att brott begås. Det ska betonas att detta är en beskrivning av Polisens samverkan som inte ska kopplas samman med Områdesprogrammet i det här fallet. En av poliserna nämner att de samverkar med kommunen i alla möjliga frågor förutom våldsbejakande extremism eftersom de inte är överens om hur de ska arbeta kring den frågan (Polis 2, 2015, intervju). Dock är det intressant att ha beskrivningen av Islamakademin i åtanke och faktumet att religiösa samfundens roll berörts av en områdeskoordinator. Dock nämndes inte denna typ av samverkan på slutkonferensen och finns inte med i det skriftliga material jag gått igenom som handlar om Områdesprogrammet. Denna typ av samverkan kan tolkas som en

⁴ Broken windows-teorin fick genomslag efter satsningen ”Safe and Clean Neighborhoods Program” i New Jersey. Polisen införde nolltolerans mot småskalig kriminalitet och avvikande socialt beteende. Grundidén handlar om att arbeta brottspreventivt och angripa småkriminalitet i syfte att förebygga att närmiljön förfaller och blir en frizon för grövre kriminalitet och otrygghet (Se Wilson & Keller, 1982).

paradoxal tystnad eftersom trosfrågor och religiösa samfund nämnts under intervjuerna men inte i officiella dokument eller på slutkonferensen.

En annan samverkanssatsning som de intervjuade poliserna berör och som tas upp på slutkonferensen är så kallade *home parties* som syftar till att dels stärka kvinnors röster, dels att främja kontakter mellan kvinnorna och dels för att diskutera säkerhetsfrågor. Satsningen drivs av räddningstjänsten och polisen som skickar ut en kvinnlig representant vardera. Båda säger att satsningen riktar sig mot *muslimska* kvinnor. Deltagarna bjuder in varandra på *home parties* med jämna mellanrum för att diskutera både säkerhetsfrågor och andra frågor som kan dyka upp (Polis 1 & 2, 2015, intervju).

Arbetsförmedlarna beskriver samverkan som en central del i deras dagliga arbete med ärendehantering snarare än som något som sker på nätverksträffar. Dels sker samverkan om ekonomiskt bistånd med individ- och familjeomsorgen hos stadsområdesförvaltningen, dels med etablerade mötesplatser där arbetsförmedlarna kan befinna sig på vissa tider för att möta arbetssökande samt en tredje form av samverkan som möter individens behov i brett (Arbetsförmedlare 2A & 2B, 2015, intervju). Den sistnämnda samverkansformen kan innebära kontakt med föreningar för individens räkning och en arbetsförmedlare berättar att hen hjälpt en arbetssökande att komma i kontakt med en förening i syfte att hitta ett lugn i sin tillvaro. Föreningarnas roll framställs som en komponent i ett meningsfullt liv. En av poliserna får frågan om vad föreningarna kan tillföra i stadsområdet:

Ja, dom kan ju hjälpa till att öka trivseln. [...] Det är ju viktigt att man [...] trivs i närområdet, att man känner sig säker i sitt närområde. Och kan man då göra det, att man hittar på nånting, [...] att man spelar schack eller bordtennis eller hockey eller vad man nu gör... eller bara träffas liksom, det spelar ingen roll. Men istället för att stå ute och häcka med dom kriminella och va såhär 'springpojke' till dom och sälja narkotika så, så kan man göra nåt vettigt istället. (Polis 1, 2015, intervju)

Polisen ser föreningslivet som en komponent som kan öka trivsel och trygghet men även som en lösning för att hålla ungdomar borta från kriminella aktiviteter.

Samverkan med andra myndigheter lyfts fram som avgörande för att arbetsförmedlarna ska kunna arbeta med att få arbetssökande i arbete.

I det här med ivern att samverka är ju... Man hittar hela tiden grejer längs vägen som är mycket mer komplexa än man hade föreställt sig från början. Och att man ser en massa behov men inte för att man nödvändigtvis har olika kulturer eller olika viljor. Men man kan inte överbrygga vissa grejer för det är helt enkelt olika myndigheter och olika system och det blir för svårt att få ihop det. Så att det blir så mycket mer logiskt att vi bara såhär 'nä men nu tar jag mig den här tiden och går till vårdcentralen med den här personen för att lösa medicineringen, annars kan vi inte vidare'. (Arbetsförmedlare 2B, 2015, intervju)

Arbetsförmedlarnas ärenden blir alltmer komplexa ju mer de fördjupar sig i ärendet och då blir samverkan med olika myndigheter centralt för att de ska kunna gå vidare i ärendet. Likväl faller vissa moment mellan stolarna på grund av att det

är olika system som är svåra att samköra och vissa ansvarsområden blir diffusa. Vem är ansvarig för medicinering i det fallet arbetsförmedlaren beskriver? Hen konstaterar då att inget kommer att ske om hen inte tar itu med det problemet. Arbetsförmedlarna beskriver flera exempel där de måste hjälpa individen på olika vis innan arbete eller praktik ens är genomförbart för individen. Samverkansarbetet är inte en heltäckande lösning alla gånger.

4.3 Näringslivsaktörer

Denna aktörsgrupp består av fem personer som representerar tre bolag där samtliga har en koppling till fastighetsbranschen och är involverade i olika satsningar inom områdesprogrammen. Alla intervjuer har genomförts på individuell basis med undantag från en intervju där två personer medverkade vid samma tillfälle på deras begäran. Tre personer från två olika bolag verkar i Herrgården, en person i Holma-Kroksbäck och en person i Seved. Inga av dessa aktörer har verkat i Områdesprogrammen på Lindängen eller Segevång.

4.3.1 Problembilder

Eftersom samtliga intervjupersoner tillhör fastighetsbranschen så är det kanske föga förvånande att samtliga har problembilder som rör *bostäder*. En fastighetsägare tar upp trångboddhet som ett problem (Fastighetsägare, 2015, intervju) och två intervjupersoner pekar på bostadsbristen i Malmö och att det måste byggas mer (Förvaltaren, 2015, intervju; Fastighetsägare, 2015, intervju). *Miljön runt fastigheterna* är en annan aspekt som berörs och miljonprogramsområdets fysiska struktur framstår som ett problem i en intervjupersons ögon. Jag frågar hur det hade kunnat se annorlunda ut om det inte varit byggt sådär:

För det första, så hade det aldrig kunnat bli dom här väldigt 'mikrobeteende'. Dom hade aldrig fått fotfäste. Det tror jag är den stora grejen [...] det hade förmodligen känts ganska mycket tryggare och det hade nog sett annorlunda ut. Jag tror att det hade varit rätt mycket grejer som sett annorlunda ut, svårt att säga. Det beror på vilket tidsperspektiv man har. [...] och det är klart, ändrar man på det nu så ser man inte resultatet förrän om 20 år till [...] men man får inte göra om det [bygga bostadsområden på samma vis] kan jag säga, det blir livsfarligt. (Affärsområdeschef, 2015, intervju)

Hen kopplar samman den fysiska strukturen med *sociala normer* som föder opassande beteenden, nästintill som en kausal kedja där den isolerade strukturen orsakar normerna. Hen drar paralleller till när miljonprogramsområdena byggdes och menar att dagens alarmerande bostadsbrist innebär en risk för genomtänkta

beslut. Bostadsformerna bör blandas upp där hyresrätter och bostadsrätter för att motverka isolering och negativa normer. En representant från ett annat bolag pekar också ut fysiska strukturer som ett problem. Den ”fysiska inslutningen [sic] av området”, där alla husen är vända inåt med alla balkonger och ingångar åt ett och samma håll presenteras som ett problem (Bosocial chef, 2015, intervju).

Alla intervjupersoner berör *arbetslösheten* när jag frågar vilka de stora utmaningarna är för staden. Just arbetslöshet tenderar att upplevas av intervjupersonerna som en orsak till ”utanförskap” i samhället, bidragsberoende och segregation.

Hos en fastighetsägare i en annan stadsdel är det *gäng* som blir ett tydligt exempel på social problematik. Hen beskriver gängens inverkan på stadsdelen och presenterar problem såsom narkotikahandel, våld och andra kriminella aktiviteter. Gängen styr stadsdelen och de som stör deras narkotikahandel blir hotade och/eller misshandlade (Fastighetsägare, 2015, intervju). Hen understryker dock att det inte innebär att gängen är en fara för allmänheten i stort:

För dom boende, dom har lärt sig leva med dom kriminella. Så där vågar dom inte... det är snarare, dom går undan, det är dom kriminella som styr. Så länge man inte sätter sig upp mot dom kriminella så är det inga konstigheter att va där. Eller dom som ska köpa narkotika – heller är inga konstigheter att va där, för att dom tjänar ju dom kriminella pengar på. (Fastighetsägare, 2015, intervju)

De som inte aktivt interagerar med gängen eller stödjer kriminellas verksamhet behöver alltså inte känna sig hotade, enligt intervjupersonen, utan det är de som stör som hamnar i riskzonen. Hen berättar om en fastighet som tagits över av ett gäng som vägrar att lämna fastigheten på grund av det attraktiva läget. De håller fastighetsförvaltare och hantverkare borta med hjälp av våld och hot eftersom de stör gängens verksamhet. En områdeskoordinator beskrev hur de kriminella stör olika samhällsservicefunktioner i denna stadsdel, vilket styrker bilden av gängens inflytande just i detta område. Fastighetsägaren understryker dock att ryktet om stadsdelen som en farlig plats är ett lika stort problem och att media gett en onyanserad bild av området (2015, intervju).

Intervjupersonerna känner till Områdesprogrammet till viss del men de flesta tenderar att koppla samman det till konkreta samverkanssatsningar de är delaktiga i snarare än att prata om det på ett övergripande strategiskt plan. En intervjuperson beskriver hens intryck av Områdesprogrammet och uttrycker sig såhär kring riskerna med kommunens satsningar:

Risken med såna här program, eller egentligen, så fort kommunen gör saker, att det blir väldigt mycket flum och väldigt lite praktiskt av det. Och framförallt när man har en massa projekt med en massa pengar som man ska bränna på kort tid [...] Det blir inte så mycket av det. Och det är väl den största bekymret med dom, att det slösas pengar på struntsaker som för stunden är fint men som inte blir nånting av det. (Fastighetsägare, 2015, intervju)

Hen ställer sig kritisk till kommunens roll i områdesutvecklingsfrågor och menar att det finns tendenser att bedriva oändliga antal projekt som inte mynnar ut i

några större förändringar (Fastighetsägare, 2015, intervju). *Projektrötthet* blir således en del av problembilden som intervjupersonen ger uttryck för enligt min tolkning. Två intervjupersoner problematiserar också kommunens roll i Områdesprogrammet och upplever att *distansen till medborgarna* som satsningarna ämnar rikta sig mot är ett problem.

Sen tycker jag, rent praktiskt, att man borde vara mer ute i området. Om man har en satsning på [stadsdelen] så får man fan va här. Det tycker jag liksom är a och o, och det har det inte till hundra procent varit [...] Mer en skrivbordsprodukt än verklighet, tyvärr. [...] Jag tror att om du går ut och frågar här så är det ingen som vet vad Områdesprogrammet är. Det säger väl kanske det mesta. (Affärsområdeschef, 2015, intervju)

Intervjupersonen tror inte att Områdesprogrammet är särskilt välkänt bland medborgarna i stadsdelen för att de inte lyckats nå ut tillräckligt. Jag frågar hen hur kommunen hade kunnat arbeta annorlunda och hen medger att allt arbete inom Områdesprogrammet inte nödvändigtvis är verkningslöst men att de står inför en svår utmaning eftersom problemen är *komplexa* – och kräver att flera olika aktörer samverkar.

4.3.2 Logiken bakom den presenterade lösningen

Samtliga intervjupersoner har gjort uttryck för en problembild som kretsar kring bostadsproblematik, vilket kanske är föga förvånande med tanke på deras branschtillhörighet. Hos intervjupersonerna har en problembild synliggjorts som kretsar kring de fysiska strukturerna i bostadsområdena. De beskriver olika satsningar som bedrivs i syfte att hantera de upplevda problemen som kopplas an till fysiska strukturer och social problematik. Den tydligaste sammankopplingen mellan problem och lösning, det vill säga utemiljön och trygghetsfrågor, synliggörs kanske i följande citat: ”Är det rent på gatan så är man oftast tryggare” eller ” hålla rent och snyggt är ju det man ska göra för att kunna öka tryggheten” (Fastighetsägare, 2015, intervju). Hen berättar att en så pass ”banal” sak som städning är en central fråga för BID Sofielund. Här görs ett implicit antagande att *utemiljön påverkar tryggheten*, vilket är ett resonemang som kan associeras till tidigare nämnda broken windows-teori. Föreningen kan utifrån BID-medlemmens beskrivning bemöta problem med slumvårdar, tråkig utemiljö, otrygghet och även arbetslöshet (ibid) och en av intervjupersonerna resonerar ungefär likadant som en av områdeskoordinatorerna.

Två andra intervjupersoner gör också kopplingar mellan utemiljön och tryggheten. De ser en tendens i att trygghetsdiskussioner på möten ofta landar i en fysisk åtgärd i utemiljön: ”Man diskuterar [...] man pratar om tryggheten, och så helt plötsligt så är man på att man sätter en lampa till här på denna fasaden så blir det tryggt.” (Husvärd, 2015, intervju). Både husvärden och affärsområdeschefen ställer sig kritiska till antagandet att igenfyllda asfaltsgropar, välskötta buskage eller upplysta fasader bidrar till genuin trygghet. Affärsområdeschefen tror att det lätt blir fokus på utemiljön eftersom det är enkla och synliga åtgärder

att ”checka av” i jämförelse med att ta itu med de övergripande och komplexa problemen som rör faktisk trygghet.

En aktörsgrupp som lyfts fram som en lösning återigen är *föreningar*. En intervjuperson ger uttryck för samma typ av resonemang som en av de intervjuade poliserna och ser att föreningslivet kan motverka risken att ungdomar halkar in på en kriminell bana:

Är barn sysselsatta så hittar dom inte på skit liksom, det är enkelt. Det är bättre att spela fotboll än sälja narkotika och då måste man köpa in fotbollen till dom och då kan dom söka pengar från BID Sofielund.. så det är ju indirekt fastighetsägarna som sponsrar dom ideella [...] föreningarna där. (Fastighetsägare, 2015, intervju)

Utifrån detta resonemang så tycks det finnas ett antagande att sysslolösheten hos barn är en riskfaktor där det kan leda till kriminalitet. Vidare förklarar hen att BID Sofielund sponsrar föreningarna i området eftersom deras verksamheter främjar och utvecklar området. Sponsringen kan ses som en samverkansform då organisationen har en bild av att föreningslivet är en viktig komponent i området. En intervjuperson berättar om en samverkanssatsning som vilar på liknande resonemang. Bolaget lånar ut en lokal för ungdomar och fritidsverksamhet i syfte att ge ungdomar en meningsfull fritid (Förvaltare, 2015, intervju). Kanske kan det ligga en brottspreventiv tanke bakom denna satsning då kriminalitet varit en del av problembilden hos intervjupersonen.

Jag frågar förvaltaren vad samverkan innebär för hens organisation i stort och får följande svar:

Det handlar ju ändå om att [...] ha ett nätverk med alla aktörer som jobbar och blir inblandade i dom områdena som vi jobbar med. [...] Att inte se vårt arbete som att det har några fasta ramar runt, för att det är alltid nån annan som tar vid sen därefter. Och alla dom som tar vid, dom måste vi känna till och ha en dialog med, så att allting liksom... så att vi också kan få en övergripande bild av vad som är viktigt att prioritera nu. Och om vi prioriterar samma sak så kommer vi att få en jäkla bra effekt av det arbetet. (Förvaltare, 2015, intervju)

Nätverket och dialogen med andra aktörer uppfattas som nödvändiga och hen har en bild av att verka i ett sammanhang som involverar fler aktörer. Hen säger också att ”vi försöker ju se inte bara fastigheter som isolerade små öar utan att dom är en del i ett samhälle som måste fungera.” (ibid). Förvaltarens bild går alltså bortom det som teknisk förvaltning innefattar utan handlar även om bostadsområdet i stort.

Samverkan med kommunen kan även tolkas som att kommunen haft svårt att genomföra saker och uppfylla politiska mål i staden på egen hand. En fastighetsägare menar att BID Sofielunds tillblivelse är ”ett resultat av att kommunen inte gjort sitt jobb” (Fastighetsägare, 2015, intervju) men tror likväl att samverkan med kommunen krävs för att kunna ta itu med de komplexa problemen som hen menar rör vapen, narkotika och kriminalitet i just den stadsdelen som hens fastighet är belägen. Jag uppfattar en påtaglig bild hos samtliga intervjupersoner om att samverkan krävs och att samverkansarbetet gynnar deras

egna kärnverksamheter. Men är det ett så nytt och märkvärdigt arbetssätt? En intervjuperson beskriver samverkan inom Områdesprogrammet på följande vis och hur hen uppfattar deras uppdrag som samverkanspartner: ”Detta handlar bara om att vi ska försöka jobba tillsammans mer, bättre. Och det finns inget slut på detta. Det är för alltid, liksom.” (Förvaltare, 2015, intervju). Samverkan framstår som ett nästintill naturligt och självklart sätt att arbeta på.

4.4 Civilsamhällesorganisationer

Denna aktörsgrupp består av tre personer som representerar olika civilsamhällesorganisationer – en lokal kvinnoförening, en barn- och ungdomsorganisation samt en nätverksorganisation som arbetar med integrationsfrågor. I denna grupp verkar en organisation i Holma-Kroksbäck och två organisationer i Herrgården vilket innebär att följande svar kretsar kring verksamheter i just dessa stadsdelar.

4.4.1 Problembilder

Intervjupersonerna ger uttryck för ganska olika problembilder, vilket kan ha att göra med att deras verksamheter fokuserar på olika områden. Representanten från nätverksorganisationen som arbetar med integrationsfrågor ser *antisemitism och islamofobi* i Malmö som ett centralt problem. Det är först under intervjun som jag förstår att nätverksorganisationen fokuserar mycket på trosfrågor och interreligiös samverkan, vilket inte framgått särskilt tydligt på deras hemsida. Det är en viktig aspekt att ha i åtanke i den fortsatta analysen som kretsar kring religionens roll för att förstå varför den aspekten är så central i det här avsnittet. Hen anser också att det är problematiskt att de religiösa gemenskaperna exkluderas i områdesutvecklingen (Generalsekreterare, 2015, intervju). När de religiösa gemenskaperna exkluderas från arbetet inom områdesutvecklingen så menar intervjupersonen att det är mycket ”kapacitet” som går förlorad:

Nu gör ju kyrkor och andra jättemycket, men det [...] respekteras inte och framförallt så används det inte i sin fulla kapacitet, vi är långt därifrån. (Generalsekreterare, 2015, intervju)

Att de religiösa samfundens arbete inte respekteras av andra är ännu en negativ aspekt som lyfts fram utifrån detta citat. Generalsekreteraren kopplar an ännu ett problem till problemet med att religiösa gemenskaper exkluderas. Hen menar att myndighets- och föreningsrepresentanter kan fastna mycket i frågor som rör kvinnosynen inom religiösa samfund och att den idén hindrar samverkan med representanter från dessa grupper.

Dom ser ju liksom 'jaha, en religiös gemenskap... men hur är det med kvinnans rättigheter då?' och så slutar det där. 26.26 den frågan är ju liksom, hur väsentlig och relevant som helst, men det får ju inte vara skäl till att [...] inte bjuda in och gå vidare. (Generalsekreterare, 2015, intervju).

Problemet framstår som att "dom" inte bjuder in de som har avvikande uppfattningar. Intervjupersonen ser den fortsatta dialogen som viktig trots olikheterna och att det är problematiskt att sluta prata med aktörer som upplevs ha en avvikande syn kring jämställdhet.

Ordförande för kvinnoföreningen nämner att det finns massor av boende i stadsdelen som *inte behärskar svenska* men även *kvinnans marginaliserade roll*. Föreningen utgår från medlemmarnas behov och de försöker få de arabiska kvinnorna att känna sig delaktiga i samhället (Ordförande, 2015, intervju). Det finns en utbredd uppfattning hos flera kvinnor om att samhällsfrågor eller det offentliga rummet är till för män, ens barn eller unga tjejer, vilket kvinnoföreningen försöker att motarbeta. Hen berättar om ett tillfälle då föreningen bjudit in både män och kvinnor och beskriver problemet i att kvinnor inte vågar ta plats på samma vis som män:

En gång vi hade politiker [...] från Irak och vi [...] ställde frågor. Det fanns många kvinnor som satt och många män. Ingen av kvinnorna vågade ta ordet eller komma fram och säga nånting [...] jag ville inte att dom känner sig utanför och männen tar hela utrymmet. Så jag tänkte alltid att, vi måste ge kvinnorna en chans och speciellt de utländska kvinnor som har inte den här möjligheten i deras hemländer eller i deras miljö. (Ordförande, 2015, intervju)

Hen förklarar att föreningen vill skapa ett rum där kvinnor kan ta plats och själva bestämma vad de känner för att göra eller diskutera i syfte att möta problemet med män begränsar handlingsutrymme. Det är alltså kvinnors begränsade handlingsutrymme samt språkförbistringar som ingår i denna problembild som synliggörs.

En annan problembild som synliggörs bland intervjupersonerna kretsar kring *kommunens oförmåga att hantera "kompetensförsörjningsfrågorna"*. Hen menar att vi är "så illa ute så vi måste prova alla nätverk och sätt. Inklusive nåt så osvenskt som religiösa gemenskaper" och menar att Handelskammaren delar samma skepsis gentemot kommunens kapacitet (ibid).

Social isolering är en annan problembild hen ger uttryck för och beskriver sin bild av en av stadsdelarna när vi pratar om varför just den stadsdelen blev utvald att lägga ett Områdesprogram i. Hen tycker, baserat på egna upplevelser i stadsdelen, att det är en obehaglig miljö med en påtaglig känsla och närvaro av våld där människor lever i en miserabel tillvaro och "inte vågar gå ut efter klockan fyra" (ibid).

Jag tycker att det är ett koncentrationsläger. Och jag är helt häpen över att inte mer av brutalitet och tragedier äger rum utanför Herrgården än vad det gör. Det är så kompakt, det är så våldsamt! Och dom här killarna, och tjejerna... Ja, vad ska dom göra annat än att döda sig själv långsamt? (Generalsekreterare, 2015, intervju)

Hens problembild kretsar mest kring hur samhällsstrukturer föranlett denna utveckling snarare än att det är något som ska lastas individerna som bor i området. Hen uttrycker att detta är en stor skam och att ”vi [i Sverige] kan mycket men kan tyvärr också sånt här - isolera folk och låt dom självdö och [sedan fråga] ’varför jobbar ni inte?’ ”(ibid). Hen tillskriver samhället i stort, ”majoritetssamhället” utifrån min tolkning, egenskaper såsom ovilja och oförmåga att ”släppa in ’dom” i samhället eller på arbetsmarknaden. Hen minns ett samtal med en polis som arbetade ute i stadsdelen som konstaterat att ” Ja, vi står vid sidan om och tittar på en hel generation 24-25-åringar långsamt ta livet av sig. Dom knarkar ihjäl sig.” (ibid). Missbruk involveras således i den mörka problembilden som rör tillvaron för unga vuxna i stadsdelen som kantas av våld, tragedier, brist på sysselsättning och isolering utifrån generalsekreterarens beskrivning.

Ordföranden som kvinnoföreningen lyfter fram diskursen som ett problem och syftar då på uttrycket ”vi och dom” som kategoriserar folk utefter fördomar om utlänningar och främjar *diskriminering* (Ordförande, 2015, intervju). Hen kommer in på exkluderande strukturer genom att prata om arbetsmarknaden. Hen pratar om ombyggnationen av Hyllieområdet och frågar sig vilka som egentligen arbetar på Emporia, det påkostade shoppingcentret som öppnade år 2012.

Om jag går nu till Emporia och tittar i varje affär... Jag ser inte nån av ungdomarna i området, jag ser ingen av boende som jobbar i affären. Alla som jobbar där kommer utanför Malmö eller utanför Hyllie. Tyvärr bara Samhall, som städfirma, som jobbar från Hyllie [sic]. (Ordförande, 2015, intervju)

Arbetsstillfällena tillfaller helt enkelt personer som bor utanför stadsdelen med undantag från personalen på städfirman, enligt ordföranden. Samhall fokuserar på att rekrytera som personal har olika typer av funktionsnedsättningar eller på annat vis står långt från arbetsmarknaden (Samhall, u.å). Uttrycket ”tyvärr” hos intervjupersonen ska förstås som ett ”tyvärr” i att det enbart är genom Samhall som Hylliebor kan bli anställda på Emporia.

Problembilden som träder fram kring *arbetslöshet* ser hittills något spretig ut: Handelskammaren och nätverksorganisationen talar om brist på kompetensförsörjning, en intervjuperson vittnar om oförmåga hos individen att arbeta på grund av isolering och den sociala problematik som uppstår till följd och ordförande på kvinnoföreningen berör arbetsmarknadens exkluderande strukturer när det gäller vem som har tillgång till anställningarna.

4.4.2 Logiken bakom den presenterade lösningen

Generalsekreteraren kallar de religiösa samfunden för en resurs och tror att samverkan med dessa är nödvändigt för att ta itu med problemen som rör en splittrad stad samt antisemitism och islamofobi (2015, intervju). Hen presenterar samtalet som en lösning på ”problemet” som ska inkludera en bred skara personer

och beskriver hur deras nätverksorganisation arrangerar tankesmedjor, intervjuer och forum i syfte att ”föra samman människor”. En tidigare nämnd problembild handlade ju om att vi inte talar med varandra och att personer blir exkluderade i hela stadsdelar. *Samtalet* i de olika forumen kan bryta omtalade sociala isoleringen. Problembilden utgjordes av att ”majoritetssamhället” vänder ryggen till gentemot de som inte fått tillträde till arbetsmarknaden eller det offentliga rummet och då kan samtalet fungera som en lösning på det upplevda ”problemet”.

En intervjuperson berättar om ett samarbete mellan kvinnoföreningen och stadsdelsförvaltningen. Hen upplevde att språkförbistringar utgjorde hinder för medborgare i kontakten med och informationen om myndigheter. Hen såg ett behov av en tolk eller informatör som kunde hjälpa medborgare. På den vägen föddes ett *informationscenter* på stadsdelsförvaltningen som dessutom gav sysselsättning åt två kvinnor i föreningen (Ordförande, 2015, intervju). Informationscentret kan förstås som en lösning på flera problembilder som yttrats: Språkförbistringar och svårigheter med myndighetskontakter hos de boende, ett sätt att utvidga kvinnors marginaliserade roll och möjligtvis har informationscentret gett skäl att rekrytera personer som blir diskriminerade på arbetsmarknaden på grund av utseende eller icke-nordiskt klingande namn.

En intervjuperson nämner att *fastighetsägarna* är en viktig part i Områdesprogrammet och områdesutvecklingen:

Fastighetsägarna här är ju jätteviktiga till exempel i det här arbetet. Ja, helt plötsligt så lär man känna fastighetsägarna, för man finns ju här, har möten och så vidare. Och då blir det ju nånting annat också än att man kallas in centralt och så ska alla sitta och så blir det, det där... Det är ju det här lilla mellan-raderna som också är jätteviktiga i det. Man lär känna varandra och då är det lättare att kommunicera även om problem eller lösningar i området. (Verksamhetsledare, 2015, intervju)

Hens barn- och ungdomsverksamhet har inga direkt självklara kopplingar till fastighetsägarna såvitt jag förstått, men märk väl att hen tar upp just fastighetsägarna som en viktig aktör. Hen menar också att personkännedomen kan förenkla kommunikation om både problem och lösningar i området, vilket synliggör en samverkanstanke. Hen resonerar vidare kring Områdesprogrammets struktur och ser samverkan mellan aktörer som en möjliggörare till att få större genomslagskraft i arbetet:

Områdesprogrammet var ju kommunens program [...] och det var ju väldigt komplicerat i början, tyckte jag, väldigt [...] rörigt på olika sätt. [...] Och här ser man ju nu en mycket större möjlighet med att det är fler aktörer med. Inte att det är en som är bärare. För då är det lätt att andra säger ’jaja, det är inte mitt’ [...] utan här går man in och vi gör det tillsammans. Och det tror jag är en framgångsfaktor. (Verksamhetsledare, 2015, intervju)

Hen beskriver samverkan i termer av att göra saker tillsammans och uppslutningen aktörer bakom ett initiativ antas leda till ett positivt utfall. Tanken om den ensamme bäraren tycks vila på ett antagande om att aktörer begränsar sitt ansvar i en större utsträckning än när flera är involverade i en och samma

satsning. Jag frågar en intervjuperson varför samverkan upplevs som viktigt och varför organisationer inte håller sig till sin kärnverksamhet istället för att dela ansvar med andra aktörer inom andra frågor. Hen tror att det är en nödvändighet att arbeta gränsöverskridande:

Det går över olika samhällssektorer så det kräver [...] i sig att man jobbar gränsöverskridande. Handlar det om trygghetsfrågor exempelvis - Det finns ju trygghet [...] i aspekten att ha ett arbete [...] Boende, att det är lugnt på gator och torg. Att det man har förankringar in i mänskliga nätverk, civilsamhälle och så vidare. Då är det delar av samhället som behöver samverka, religiösa gemenskaper, polis, fastighetsbolag, företag, exempelvis. Man samverkar. (Generalsekreterare, 2015, intervju)

”Det” som går över olika samhällssektorer syftar till det som vi upplever som ”problem”. Hen exemplifierar hur trygghetsfrågan kan beröra flera olika aspekter. Tanken på att vissa frågor kan höra hemma i flera politikområden samtidigt tycks främja idén om det viktiga samverkansarbetet mellan olika aktörer.

Representanten från barn- och ungdomsorganisationen hävdar också att relationen mellan kommunen och aktörer från ideella sektorn har förändrats och att kommunerna insett värdet av föreningarnas arbete på ett annat vis än tidigare.

Och sen tror jag också att kunskapen och förståelsen över de olika föreningarna till exempel som verkar har ju ökat... HELT annat än tidigare. För då kanske man satt och tänkte 'Jaha, nu är det dom igen!' för såna som 'vi' [civilsamhällesaktörer] kan ju uppfattas som 'ah dom bara ska hela tiden ha pengar pengar pengar!' - men vi har 'idéer idéer idéer! [...] att det kan lätt bli så. Medan det blir ju enklare här, att man ser att 'jamen det är det här och det här som vi vill göra', att man förstår det på ett annat sätt. (Verksamhetsledare, 2015, intervju)

Hen tror att representanter från kommunen fått en större förståelse för civilsamhällsaktörernas arbete när de med egna ögon kan se och uppfatta arbetet som pågår i stadsdelen. Hen tänker tillbaks på när förvaltningen var mer centraliserad och satt längre bort från stadsdelen och tror att avståndet kan ha spelat in i förståelsen av föreningarnas verksamheter. Återigen synliggörs idén om närhet och lokal anknytning som central, vilket har berörts tidigare i analysen.

5 Summering och slutsatser

I detta avslutande kapitel ska analysmaterialet summeras för att besvara frågan – Hur förhåller sig samverkan som arbetsmetod gentemot de problembilder som artikuleras i arbetet med Malmö stads Områdesprogram? Intervjuerna med områdeskoordinatorerna och samverkanspartners var mitt sätt att nå vardagsinteraktionen som är källan till makt utifrån det teoretiska ramverket. Genom beskrivningarna av det dagliga arbetet och den övergripande strategin fick jag en inblick i hur Områdesprogrammets satsningar och prioriteringsordningar formats.

Låt oss börja med en summering av den komplexa problembeskrivningen. Arbetslöshet och bostadsrelaterade problem var centrala komponenter i problembilden som påtalades av intervjupersoner inom samtliga aktörgrupper. Dessa problem kopplades tätt samman och utifrån det adderades bilder av undermåliga ute- eller närmiljöer samt ohälsa. Sociala problem exemplifierades bland annat genom våld, segregation och negativa sociala normer som begränsar både kvinnor och boende i stort. Bidragsberoende, (mikro)kriminalitet, dåliga skolresultat, skadegörelse eller missbruksproblem är andra exempel som lyfts fram.

En konkret samverkanslösning som har påtagliga beröringspunkter med problembilderna kring bostadsproblematik och arbetslöshet är sammanslutningen BID Sofielund, baserad på samverkan mellan kommunen och fastighetsägarna. Seriösa fastighetsägare som erbjuder sina boende en god bostadsstandard beskrevs som en viktig komponent i lösningen på det komplexa problemet, vilket är det som föreningen verkar för. Dessutom bemöter samverkanssatsningen även problembilden kring arbetslöshet då ett antal arbetstillfällen inom städpatrullen samfinansieras av BID Sofielund, Malmö stad och Jobb Malmö. Samverkansarbetet blir desto mer konkretiserat genom samfinansiering och satsningen på dessa tjänster till just boende i stadsdelen utgår från problembilden där arbetslöshet är en central aspekt och den lokala förankringen är viktig. Fastighetsägarna lyftes fram som en viktig samverkanspart på Slutkonferensen för Områdesprogrammet och även intervjupersoner inom civilsamhällesorganisationerna samt den offentliga sektorn delar samma uppfattning om fastighetsägarnas centrala roll i områdesutvecklingen.

Flera intervjupersoner gjorde en implicit sammankoppling mellan sociala problem och geografiska platser. Bostadsformerna framställdes som en indikator på hur pass mycket sociala problem som rådde i stadsdelen. De sociala problemen hos individerna tog nästintill skepnad i de fysiska strukturerna. En eftersatt hyresrätt i en förfallen miljonprogramsbyggnad framstod som sinnebilden för ohälsa och andra problem som arbetslösheten ger upphov till. En blandning av bostadsformer såsom hyres- och bostadsrätter antogs vara en lösning, om än på

längre sikt, för att råda bot på social problematik. Ett lugnare område med mindre kriminalitet beskrevs som ett område med bostadsrätter. Även arbetsförmedlarna lyfte fram ohälsan som ett förekommande problem bland arbetssökande och bland flera ärenden handlade det först och främst om att hitta en lösning för att göra individen fysiskt och mentalt rustad för att på sikt kunna sköta ett arbete. Arbetsförmedlarnas problembild kring individer som inte mår tillräckligt bra för att ge sig ut på arbetsmarknaden motiverade beskrivningen av samverkan med exempelvis socialsekreterare eller Försäkringskassan som en nödvändighet för att ens kunna gå vidare med ärendena. Denna problembild kontrasterar gentemot vissa delar i problembilden kring arbetslöshet. Arbetsförmedlarna tog inte upp bristen på arbeten som ett problem utan det var snarare utmaningen i att få individer kapabla till att arbeta som var ”problemet”. En intervjuperson beskrev arbetslöshet som ärftlig och menade att det finns familjer i Malmö där arbetslösheten sträcker sig över generationer. Diskriminerande strukturer på arbetsmarknaden var ett problem som en intervjuperson upplevde som framträdande i hans bild av arbetslösheten. Utifrån den intervjun konkretiserades en samverkanslösning i form av informationscentret som kommunen startade upp med hjälp av föreningen. Informationscentret kan tolkas som en lösning gentemot problembilder som rör språkförbistringar och bristande kunskap om olika samhällsinstitutioner hos medborgare.

Hos områdeskoordinatorerna fanns en påtaglig uppfattning om kommunens roll och ansvar i ta ledningen för att få näringslivsaktörer att investera i ett område, vilket ger upphov till en av Bacchis analysfrågor – Kan en tänka kring ”problemet” annorlunda? Kommunen är begränsad i att kunna investera i områden men engagerar sig likväl i frågor som rör näringslivsaktörer. Varför släpper kommunen inte den frågan som de ändå inte själva kan agera i fullt ut? Kanske har idén om samverkan utvidgat bilden av de områden som organisationen upplever sig ansvariga för.

Otrygghet var en annan aspekt som gjorde sig närvarande i problembilden vid flera tillfällen. Intervjupersoner inom fastighetsbranschen berättade att trygghetsfrågor ofta landar i åtgärder som har med den fysiska miljön att göra och uttryckte tvivel kring om en extra lampa på fasaden eller välskötta grönytor verkligen är en trygghetsfråga. Utifrån en intervjupersons beskrivning så upplevs den övergripande trygghetsfrågan som för komplicerad för att någon tror sig kunna eller vilja arbeta med den på allvar. En fysisk struktur som möjliggör en ”genomströmning” av människor är ett annat exempel på presenterade lösningar som skapar trygghet och motverkar isolering och negativa sociala normer. Den lokala förankringen hos boende lyfts fram flera gånger som ett grundläggande antagande för att satsningarna ska överensstämma med de verkliga behoven.

Problembilden kring otrygghet involverade också ungdomar som hamnat på en kriminell bana. Sysslolöshet ansågs vara roten till problemet med ungdomskriminalitet hos flera intervjupersoner och flera lyfte fram föreningslivets roll som en lösning. Om barn och ungdomar får tillgång till stimulerande fritidsaktiviteter upplevs risken för kriminalitet vara lägre. Det är hos intervjupersoner bland näringslivsaktörerna och den offentliga sektorn som detta resonemang uttrycks tydligast. Samverkansarbetet mellan kommun eller

fastighetsägare och civilsamhällesorganisationerna verkar främst kring idén om föreningslivet som en viktig aktör som kan göra nytta i att motverka ungdomskriminalitet. Intervjuerna har målat upp en bild som det skriftliga materialet inte täcker in, vilket går i linje med tesen som governmentalityperspektivet lyfter fram. Det är inom vardagsinteraktionen formgivningen av den operativa verksamheten sker, eftersom de politiska besluten och målformuleringarna lämnar brett tolkningsutrymme som förvaltningsnivån preciserar. Mötesplatserna, som hade en vedertagen plats i diskursen, antog ett antal skepnader där flera vilade på samverkan. Samverkanslösningarna på mötesplatserna kan kopplas samman till problem som rör antingen segregation, missnöjda eller oinformerade medborgare eller ineffektiv ärendehantering. Det mest konkreta exemplet på en social innovation, en annan vedertagen komponent i Områdesprogrammet, var Framtidens hus. Samlokaliseringen av flera myndigheter och förhållningssättet gentemot brukarna var det som genomsyrade själva innovationen. I övrigt förblev begreppet väldigt diffust och beskrivet i väldigt abstrakta termer, med undantag för just denna innovation som en områdeskoordinator kallade "självklar".

Ett tema som inte synliggjorts i det skriftliga materialet om Områdesprogrammet är trosfrågor och religiös tillhörighet. Temat har synliggjorts i flera intervjuer och legat till grund för vissa satsningar, som exempelvis home parties med Räddningstjänsten och Polisen för muslimska kvinnor, eller den tänkta Islamakademien där trosfrågorna skulle kunna agera verktyg för att fånga upp ungdomar på glid. Samverkan kring temat trosfrågor tycks vila på en idé om en lösning i form av integration. Tolkningen får dock göras med försiktighet då detta inte uttalats. Samverkansprojekt som riktar sig mot målgrupper med islam som gemensam nämnare tycks vara lite känsliga eftersom de inte nämns i några offentliga dokument men ändå nämndes de under intervjuerna som positiva exempel på samverkan. En intervjuperson vittnade dessutom om att de religiösa gemenskaperna ofta nonchaleras i forumen för områdesutveckling. Home parties-satsningen presenteras under slutkonferensen och kan således förstås som en satsning som skett inom ramen för Områdesprogrammet – trots att kommunen inte är delaktig på något vis. Home parties är därmed ett exempel på den roll externa aktörer haft inom Områdesprogrammet. Flera områdeskoordinatorer upplever att civilsamhällesorganisationer är bättre på att nå medborgare än vad kommunen är och således framstår samverkan med civilsamhällesaktörer som ett sätt att nå medborgarna. Parallellt med denna idé existerar berättelser om misslyckade medborgardialogsatsningar där kommunen inte lyckats väcka intresse hos de boende att engagera sig i områdesutvecklingen. Jag drar slutsatsen att det är just denna problembild som i stort utgör kärnan för idén om samverkan som en nödvändighet. Kommunen kan dra nytta av bättre lämpade aktörer för att nå medborgare och väcka deras engagemang, locka investerare och ingå i samverkansavtal för att sända ut signaler om positiv utveckling i området. På så vis kan kommunen bemöta den utbredda projekttröttheten eller förutfattade meningar om att vara en ineffektiv, oseriös eller slösaktig aktör. En bred sammanslutning av aktörer bakom satsningar kan leda stärkt legitimitet för att möta ett demokratiskt underskott.

Min tes om det faktiska problemet, bristande dialog med medborgare, kan testas och vidareutvecklas i framtida studier som tar utgångspunkt i medborgarnas bild av Områdesprogrammet. Analysen indikerar att den strategiska idén bakom satsningen inte har spritt sig i större utsträckning till medborgarna i de berörda stadsdelarna. De samverkanspartners jag intervjuat har inte varit särskilt insatta i Områdesprogrammets övergripande syfte. Arbetsförmedlingen lyfts fram som en närvarande aktör men arbetsförmedlarna själva uttrycker att de inte omfamnat satsningen direkt. Poliserna hänvisar till andra forum för samverkan som inte områdeskoordinatorerna lyfter fram. Förvisso inrymmer programmet minst ett femtiotal externa samverkanspartners som kan vara betydligt mer insatta i Områdesprogrammets strategier än de jag intervjuat.

Denna studie har fokuserat på den ena delen av governmentality-begreppets tudelning: Mentaliteten hos de som styr. En uppföljande studie som belyser mentaliteterna hos ”de som blir styrda” skulle tillsammans med min studie kunna ge en mer heltäckande governmentalityanalys av just detta fall. Effekterna av problembilder, logik och dess lösningar synliggörs desto mer genom att inkludera medborgarna som programmet utformats för. En annan möjlig vidareutveckling är att analysera Områdesprogrammets effekter utifrån ett större tidsperspektiv. En aspekt som tydligare skulle framträda utifrån ett längre tidsperspektiv är effekterna på folkhälsan. Har närmiljön och bostadssituationen en så pass stor påverkan på social tillvaro och hälsa som flera intervjupersoner antar?

6 Referenser

- Bacchi, Carol, 2009. *Analyzing Policy: What's the Problem Represented to be?* Frenchs Forest: Pearson Education Australia
- Ball, Stephen J, 2010. New states, new governance, and new education policy. I Apple, Michael W; Ball, Stephen J & Gandin, Luis Armando (eds.) *The Routledge International Handbook of the Sociology of Education*. Abingdon: Routledge, 155-166.
- Bohman, Helene & Jingryd, Ola, 2015. *BID Sofielund. Fastighetsägares roll i områdesutveckling*. Malmö university publications in Urban Studies.
- Bartley & Ericson, 2014. ”Stuprör” och ”öppna kanaler” – Metaforer i talet om och för samverkan, *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, vol. 20, nr 2, s. 9-23. http://intra.kau.se/dokument/upload/C10B991C02cfb206D7QGRR50C74B/A&A_02_2014_Bartley_tryckt.pdf (Hämtad 2016-05-08).
- Danermark & Kullberg, 1999. *Samverkan – Välfärdsstatens nya arbetsform*. Lund: Studentlitteratur AB
- Dean, Mitchell, 2010. *Governmentality. Power and Rule in Modern Society*. 2 ed. Thousand Oaks, Californien, USA: SAGE Publications.
- Ergon, Jens, 2014. I Sverige ökar klyftorna snabbast. *Svt Nyheter*. 12 maj.
- Forsell, Rebecka; Fred, Mats & Hall, Patrik, 2013. Projekt som det politiska samverkanskravets uppsamlingsplatser: en studie av Malmö stads projektverksamheter, *Scandinavian Journal of Public Administration*, vol. 17, nr 2, s. 37-59. E-ISSN: 2001-3310
- Foucault, Michel, 1977. The Confession of the Flesh (intervju). I Colin Gordon (ed.), 1980. *Power/Knowledge Selected Interviews and Other Writings*. New York: Pantheon Books, s. 194-228.
- Foucault, Michel, 1991. Governmentality. I Graham Burchell, Colin Gordon och Peter Miller (ed.) *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*. Chicago: The University of Chicago Press, s. 87-104.
- Fred, Mats, 2015. Projectification in Swedish municipalities. A case of porous organizations, *Scandinavian Journal of Public Administration*, vol. 19, nr 2, s. 49-68. E-ISSN: 2001-7413
- Gordon, Colin 1991. Governmental Rationality: An Introduction. I Graham Burchell, Colin Gordon och Peter Miller (ed.) *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*. Chicago: The University of Chicago Press, s. 1-51.
- Hall, Patrik, 2012. *Managementbyråkrati: organisationspolitisk makt i svensk offentlig förvaltning*. Malmö: Liber AB.
- Hoyt, Lorlene, 2005. Planning through commercial compulsory clubs: Business Improvement Districts. *Institute of Economic Affairs*, vol. 25, nr 4, s. 24-27. DOI: 10.1111/j.1468-0270.2005.00585.x

- Johansson, Susanna, 2011. *Rätt, makt och institutionell förändring. En kritisk analys av myndigheters samverkan i barnahus*. Diss. Lunds universitet. Lund: Media-tryck Lund University.
- Kommission för ett socialt hållbart Malmö, 2013. *Malmös väg mot en hållbar framtid. Hälsa, välfärd och rättvisa*. Malmö: Kommission för ett socialt hållbart Malmö.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend, 2014. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Lemke, Thomas, 2002. Foucault, Governmentality, and Critique. *Rethinking Marxism: A Journal of Economics, Culture & Society*. Vol. 14, nr 3, s. 49-64. doi:10.1080/089356902101242288
- Malmö stad, u.å. *SSP i Malmö*. Hämtad 2016-04-07 från Malmö stads hemsida, <http://malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Kris--sakerhet/Brotts--och-drogforebyggande-arbete/SSP-i-Malmo.html>
- Polisen, 2014. *SSP i Malmö – Samarbete mellan skola, socialtjänst och polis*. Hämtad 2016-05-07 från Polisens hemsida, <https://polisen.se/Skane/Om-polisen/lan/Sk/op/Polisen-i-Skane-lan/Sarskilda-satsningar/Malmo/Samverkan/SSP-i-Malmo/>
- Rose, Nikolas, 1999. *Powers of Freedom: Reframing Political Thought*. Port Chester, NY: Cambridge University Press. Tillgänglig på <http://www.ebrary.com>
- Rose, Nikolas & Miller, Peter, 1992. Power Beyond the State: Problematics of Government. *The British Journal of Sociology*. Vol. 43, nr 2, s. 173-205. <http://links.jstor.org/sici?sici=0007-1315%28199206%2943%3A2%3C173%3APPBTSP%3E2.0.CO%3B2-Y>
- Rose, Nikolas; O'Malley, Pat & Valverde, Mariana, 2006. Governmentality. *Annual Review of Law and Social Science*. Vol. 2, s. 83-104. doi: 10.1146/annurev.lawsocsci.2.081805.105900. <http://links.jstor.org/sici?sici=0007-1315%28199206%2943%3A2%3C173%3APPBTSP%3E2.0.CO%3B2-Y> (Hämtad 2015-12-21)
- Samhall (u.å) *Samhall - Europas mest hållbara företag*. Hämtad 2016-05-10 från Samhalls hemsida, <http://samhall.se/om-samhall/>
- Schierup, Carl-Ulrik, Linköpings universitet, R, Linköpings universitet, I, & Linköpings universitet, F 2010. 'Diversity' and SocialExclusion in Third Way Sweden: The 'Swedish Model' in Transition, 1975–2005', Themes - Themes On Migration And Ethnic Studies. Hämtad 12 oktober 2015 från SwePub, EBSCOhost.
- Statsvetenskapliga insitutionen (2015). *Innebär styrning genom samverkan en mer aktiv och politikskapande roll för tjänstemännen?* Hämtad 2016-04-27 från Statsvetenskapliga insitutionen på Lunds universitets hemsida, <http://www.svet.lu.se/forskning/forskningsprojekt/innebar-styrning-genom-samverkan-en-mer-aktiv-och-politikskapande-roll-for-tjanstemannen>
- SOU 2005: 29. Storstad i Rörelse. *Kunskapsöversikt över utvärderingar av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal: Slutbetänkande av Utredningen om utvärdering av lokala utvecklingsavtal*.

- Wagenaar, Hendrik, 2011. *Meaning in Action. Interpretation and Dialogue in Policy Analysis*. New York: M.E. Sharpe.
- Walters, William, 2012. *Governmentality: Critical Encounters*. Abingdon: Routledge.
- Wiklund, Stefan, 2007. United we stand? Collaboration as a means for identifying children and adolescents at risk. *International Journal of Social Welfare*. Vol. 16, s. 202-21. doi: 10.1111/j.1468-2397.2006.00474.x
- Wilson, James. Q., & Kelling, George L, 1982. Broken windows. *Atlantic monthly*, Vol. 249, nr 3, s.s 29-38.
- Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Malmö, Studentlitteratur AB.

Programdokumentation

- Demokratikonsult & Samarbetspartner, 2013. *Utvärderingsrapport för åren 2010-2012. Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*. Stockholm: Demokratikonsult & Samarbetspartner.
- Malmö stad, 2010. Tjänsteutlåtande: Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö, 2010-08-23. Stadskontoret, Malmö stad.
- Malmö stad, 2015. *Lärdomar från Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*. Malmö: Malmö stad. Tillgänglig: <http://malmo.se/download/18.6fb145de1521ab79c0a30f8f/1455269379023/Lärdomar+från+Områdesprogram+för+ett+socialt+hållbart+Malmö.pdf> [2016-03-20]
- Reepalu, Ilmar, 2010. Yttrande till Kommunstyrelsen, 11 februari 2010, Kommunstyrelsens ordförande, Malmö stad
- Stadskontoret, 2011. *Kunskapsunderlag – områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*. 2011-02-02. Stadskontorets avdelning för samhällsplanering, Malmö stad.
- Stadskontoret 2015 *Slutrapport för ett socialt hållbart Malmö. STK-2015-938*. 2015-11-02. Stadskontoret, Vårhavsavdelningen, Malmö stad.
- Södra Innerstadens stadsdelsförvaltning 2011, *Områdesprogrammet Seved*. Södra Innerstadens stadsdelsförvaltning, Malmö stad.

Muntliga källor

- Arbetsförmedlare 1, 2015. Arbetsförmedlingen, Malmö Bryggan. Intervju 18 november.
- Arbetsförmedlare 2A, 2015. Arbetsförmedlingen, Malmö Bryggan. Intervju 24 november.
- Arbetsförmedlare 2B, 2015. Arbetsförmedlingen, Malmö Bryggan. Intervju 24 november.
- Affärsområdeschef, 2015. Fastighetsbolag 1 i Malmö. Intervju 12 november.
- Bosocial chef, 2015. Fastighetsbolag 2 i Malmö. Intervju 10 november.

Förvaltare , 2015. Fastighetsbolag 1 i Malmö. Intervju 11 november.

Fastighetsägare, 2015. Fastighetsbolag 3 i Malmö, Medlem i BID Sofielund.
Intervju 1 december.

Ordförande, 2015. Kvinnoförening, Malmö. Intervju 5 november.

Verksamhetsledare, 2015. Barn- och ungdomsorganisation. Intervju 10 november.

Generalsekreterare, 2015. Nätverksorganisation i Malmö. Intervju 18 november.

Husvärd (2015) Fastighetsbolag 1 i Malmö. Intervju 12 november.

Områdeskoordinator 1, 2015. Områdeskoordinator i Malmö stad. Intervju 6 november.

Områdeskoordinator 2 2015. Områdeskoordinator i Malmö stad. Intervju 25 november.

Områdeskoordinator 3, 2015. Områdeskoordinator i Malmö stad. Intervju 24 november.

Områdeskoordinator 4, 2015. Områdeskoordinator i Malmö stad. Intervju 9 november.

Områdeskoordinator 5, 2015. Områdeskoordinator i Malmö stad. Intervju 30 november.

Polis 1, 2015. Polisen, Rosengård, Malmö. Intervju 4 november.

Polis 2, 2015. Polisen, Rosengård, Malmö. Intervju 5 november.

Samordnare, 2015. Central samordnare för områdeskoordinatorerna, Stadskontoret, Malmö stad. Intervju 2 december.

Bilaga 1: Intervjuförfrågning

Intervju om ert samarbete i [stadsdel]

Hej,

Mitt namn är Susanne Edéus och jag studerar vid statsvetenskapliga institutionen på Lunds universitet. Min masteruppsats handlar om lokal politik och hur samverkansprojekt mellan kommun, näringsliv och civilsamhället fungerar. Jag är intresserad av att veta hur olika aktörer samverkar över sektorsgränserna för att främja välfärden bland invånarna i samhället.

[Samverkansaktörer] Ni har blivit kontaktade eftersom jag är intresserad av att veta mer om hur ni samarbetar med Malmö stad i [stadsdel]. Jag vore väldigt tacksam om jag skulle kunna få intervju en eller flera representanter från er organisation för att få höra mer om era samarbetsformer.

[Områdeskoordinatorer] Jag vore väldigt tacksam om jag skulle kunna få intervju dig, i och med din centrala roll för områdesprogrammet i [stadsdel], för att få höra mer om hur programmet sett ut och era samarbetsformer.

Skulle vi kunna träffas under vecka x-y? Föreslå en eller flera tider så ska jag göra mitt bästa för att möta era förslag. Intervjun tar inte mer än en timme.

Med vänliga hälsningar,
Susanne

--

Susanne Edéus
Student
Samhällsvetenskapliga masterprogrammet inriktning statsvetenskap
Statsvetenskapliga institutionen
Lunds Universitet

+46 (0) 704 454 063